UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

De probationibus [et] presumptionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

niunt fructus ſm formam ꝛ naturā illius contractus ita intelligi debet.l.in conuentionalibus in fi.j.de verb.ob,facit.l.ſi ſtipulatus circa medium quod not.

¶Ex lec.ant. ¶Datum cauſa future dotis non ſecuto matrimonio reperitur in fructibus.Idē de indebito ſoluto.Idem in actionibus reuocatorijs.Si vero ꝙ ſuum non fuit qs petat ex cōtractu ſtricti iuris non veniūt fructus, niſi poſt litē conteſtatam.In bone fidei a tēpore more.h.d.vſqꝫ ad.§.ſi poſſeſſionez. ¶In tex.ibi dici:qꝛ omne iudicium poſt litem conteſtatam eſt reſtitutorium ꝛ ibi reſtituendi poſt morā:quia eſt bone fidei iudicium.Cōcluſio iſtius legis eſt:aut quis petit reddi quod ſuuz fuit.vt ſunt exempla vſqꝫ ad.§.in fauiana.aut quis petit de nouo ſibi dari:vt in.§.ſi actus.aut aliqd reſtitui vel reſcindi: vt in §.i fauiana.ꝛ cū de nouo dari.aut eſt ꝯtractus ſtricti iuris,aut bone fidei.ꝛ vide qđ not.Iac.in.l.de diuiſione.j.ſolo. matr.adđ quod no. in vniuerſalibus iudicijs ſemper venit reſtitutio fructuum, vt.l.cum quidam.§.in citato.ſ.eo.

Si dos prelegata. In tex.ibi veniē. quia miſerunt dotem : vnde continentur nomine dotis.

Equis per fideicō. In tex.ibi, accedūt.qꝛ eſt legatū vniuerſale:vt no.in.l.fideicō.gl.magna.ſ.eo.

1 ☞Appellatio temeraria ſuſpēdit executionem ſententie.

2 Appellatio fruſtratoria ſuſpendit pronuntiatum.

Tutor.§.ab Aulo augerio. In gl.ibi,niſi ꝯtrū ꝛc. ¶No hāc gl.ꝙ ſicut qñ ꝓmiſſio apparet facta in publico inſtrumento:pſumit ſtipulatio interceſſiſſe:ita qñ apparet facta in epiſtola ꝓuata Idē no. ꝛ aperti⁹ in l.j.C de ꝯhē.ꝛ ꝯmit.ſtip.ꝛ hoc videt velle tex.in.l.titia. §. idem reſpon.j.de verbo.obli.

1 ¶Ex lec. ant. ¶†Etiā temeraria appellatio ſuſpendit executionē ſententie,tñ p iudicē appellationis appellans in fructibus medij tēporis cōdēnabitur.h.d. Concor. j. de re iudi. negociorū.ꝛ ibi multū not.Ja.de are.hāc.l.dicens ꝙ iudex appellationis pōt condēnare de eo,de quo non potuit condemnare iudex.prime cauſe.qꝛ incidit corā ipſo ſꝫ Ja.ꝛ facit.C.de execu. rei iudi.ſi longius.Idē ar.hui⁹. l. dico in executore, corā q̊ opponunt exceptiones,que de facto retardāt executionē ſentētie, vt poſſit condēnare de fructibus medij tēporis, ꝛ augere ꝓmā

2 condēnationē p hāc.l.quod eſt not. ¶No.ꝙ fruſtratoria† appellatio ſuſpendit pronunciatum.Iſtud eſt verum,quando nō peccabat in forma:nec erat prohibita,alias ſecus, vt no.in. c. j. de dolo ꝛ cōtu.in cle.facit qđ no.Iac.j.de re iud. preſes ꝛ de V. ſig.ſepe in gl.non dixit in cle.ꝛ p Cyn.C. de iur. ꝛ facti igno. l. j. in vltima queſtione.

Lucius titius. Offerens partem debiti nihil videtur offerre.h.d. adde, j. de leg.ij qui ſolidum.in prin.

Ab aulo augerio. Incerta ꝓmiſſio vſurarum nō tenet.h. d.Facit ad iſtum.§.de ver.obl.triticum.ꝛ.j.de cōdi. ꝛ dem. in teſtō. la. j.

Herennius.la.ij. Ceſſionari⁹ fiſci poteſt petere vſuras,qs poterat fiſcus ex mora regulari.h.d.

Fructus percipiendo. Not.differentiā inter fructus induſtriales,facit.ſ.de rei vendi.ſi eius fundi.ꝛ vide Cyn.de iure dot. pro oneribus. ꝛ in Specu. de loc.§.j.ver.illud autem queritur ſi domin⁹. ꝛ quod no. ſ. de ſerui.ruſt.pred.certo generi.

Maritus vxori. Accuſatio falſi teſtamēti ſuſpēdit petitionē legati,tamē ſuccūbens in ea ad omnia dāda tenet.h. d. ¶In tex.ibi,legati.ſ.proprietas. ¶In tex.in fin.l.ꝛ ideo tenet ad damnum fructuū non perceptorum:glo.hic intelligit ꝙ veniunt ex tacita mora:ꝛ adhuc poteſt eſſe verū,facit. l. tutor.ſ. e.

Fructus rei. Qui facit fructus ſuos, poteſt rez pignori obligare. h. d.Uide Guil.C.de vſur.intereſt.ꝛ.ſ.de pig.ſi ab eo.

¶De Nautico fenore. Rubrica

Labeo ait. Nota caſum notabilem,et menti tenendum cum gloſſa, que incipit, Pronunciabitur ꝛc. hic non ſunt alia dicenda in lege.

Fenerator. Perempta obligatione principali fruſtra querit de hypothecaria.h.d.iſta preſens notabilis lex.

¶Ex lec.an. ¶Odo.ponit ſic caſuz : ꝙ creditor mutuaui tibi preſtatori maritimo pecuniam vt periculo eſſet meo ſi periret pecunia anteꝙ vniret in portu,ꝛ ſtipulatus ſui vſuras centeſimas venit nauis ad portū ,ꝛ ego a ſingulis queſiui de te nec inueni te vt te interpellarē certe proteſtator coram teſtibus qđ talē requiro cui mutuaui ꝛc.vt mihi ſolueret.Iſta talis proteſtatio conſtituit te in mora.Et nota ꝙ proteſtatio primo facienda eſt perſone ꝛ ſi non pōt haberi ſufficit ad domū vel coram teſtibus.Cy.in addi.Et ratio eſt hic qꝛ elegerant certum locum puta portum vbi erat collata ſolutio ideo ibi poteſt fieri proteſtatio coram honeſtis viris ꝛ eſt arg.pro eligētibus locum citationis vel forte nō fit hic proteſtatio niſi vt appareat ꝙ per creditorem non ſtat:qꝛ dies interpellat debitorē ex quo creditor comparuit ad locum deſtinatum:vt.j.de verbo.oblig. l.qui rome.§.callimachus de actio.ꝛ oblig.traiectitie.glo.tamē hic tacite ſentit ꝙ hic fuit actum ꝙ mora committeretur per interpellationem quia dixit cum petiero.Sed certe iſta verba vbi eſt appoſitus terminus non requirunt interpellationem: vt not.in.l.cum ſtipulatus ſim mihi a proculo.§.j.j.de verb.ob. Et facit.C.de iudi.properandum.§.j.in verbo:abſentem incuſante.ꝛ in Spe.de lo.§.nunc aliqua.ver.xxj.ꝛ xxxiiij.ſ.loca, itē queritur.§.exercitu.

In nautica. Ex quo incipit periculū incipit commodum.h.d.

Nihil intereſt. Ex quo deſinit ꝑiculum deſinit cōmodum ſeu recompenſatio ſuſcepti periculi.h.d.

Periculi precium. Ubi creditor mutuans ſuſcepit in ſe periculum caſus fortuiti procedit vſura centeſima, licet pecunia non ſit nautica.ſeu traiectitia:ſecus in contractibus innominatis.h.d. ¶In text.ibi:ſi manumittas. ¶Nota contractum innominatum fieri per ſe ſiue per verbū conditionalia ſicut per modalia quod dic, vt.l. ſi quis cum debitore.j. de iureiur.facit.j.de dona.cauſa mor.l.ſenatus.ver.nec dubitauerunt caſſiani. ¶In tex.ibi cepiſſet reddere cum vſura centeſima ſi nō cepiſſet nihil reddere valet pactū quia eſt periculi precium non mera vſura.

Fenerator. Sublata obligatione principali tollitur acceſſorium nec poteſt pactum in acceſſorio alterius eſſe nature ꝙꝫ ſit in principali.h.d. ꝛ facit.l.iſta ꝛ melius. ſ. proxi. quod cābiū vel lucrum quod accipiunt campſores pro pecunia alibi ſoluenda ſit licitum eo quod periculum itineris ꝑtinet ad eos. ¶In tex.queri. qꝛ ex quo non eſt ſalua obligatio principalis non pōt eſſe ſalua obligatio pignoris ꝛ ibi quando gl.querit ꝛ ibi ſcilicet nunc reſpondet ꝛ ibi alio caſu ſalua pecunia vel perempta vel poſtꝙ nauis ad locum determinatum.

In quibuſdam. In tex ibi recipere ēt ex nudo pacto Ray.

Si traiectitie. Etiam mortuo debitore. pena committitur.hoc di. Rō qꝛ hic cōmittitur mora ex cōtractu:vt.j.đ ver.ob. ad diem.nec requiritur vera mora perſone que nō poteſt ad eſſe hereditati iacenti:vt.j.in poſ.leg.is cui.§. ceſſatum,ſecunduz Ray.dic vt no.Dyn.in.c.ſi quis in ius. ꝛ vide ſpecu. de cauſa poſ.ꝛ ꝓprie.§.notādū.ver.quid ſi ante.ꝛ qđ no.C.de iur.ēph.l. ij.in vlti.gl. ¶In tex.ibi fuiſſet ſcilicet in rerum natura.

¶De probationibus ꝛ preſumptionibus. Rubrica.

¶In gl.rubrice in fi.vid.ꝙ lati⁹ no.in.l.nō eſt veriſimile.ſ. qđ me.cau.ꝛ.l.ſiue poſſidetis.hic allegata in gl.

¶Ex lec.an. ¶In gl.rub.ibi plenum fidem. hoc intellige de plena probatione nō de ſemiplena que ſunt due ſpecies diſtincte adinuicē vt no.j.de teſti.l.iij.§.eiuſdē.in glo.ſunt em̄.facit. c. ſi.extra de ſucc.ab inteſta.vbi tamē hoc verbum probatio ſimpliciter ꝓfert de plena ꝛ efficaci ꝓbatione debet intelligi ꝛ ita loquitur gl.ꝛ ibi ſi cōtra,ꝛ hec dicit preſumptio iuris ꝛ de iure: qꝛ.l.preſumit ꝛ vltra ſtatuendo procedit ꝛ ibi donec ꝛ iſta eſt preſumptio iuris ſed non de iure ꝛ ibi aliquo modo ꝛ iſta eſt preſumptio hominis niſi adminicula habeat ꝛ ibi inſtrumēta. de quo dic vt.j.eo.cum de indebito.§.fi.ꝛ adde quod.not.de indicio ſiue indicijs.j.e.cum probatio.Item adde qđ no.de pluribus preſumptionibus concurrentibus.j.de excu. tuto.l.ij.§. etas.Item adde quod no.de pluribus preſumptionibus contrarijs.ſ.de in integ.reſt.diuus.ꝛ facit quod not ſ. quod met. cau.eſt.l.non eſt veriſimile.

Quoties. In gloſſa. j.ibi propter quatuor liberos.no.ex hac gloſſ.ꝙ ille qui habet quatuor liberos.dicitur habere gentem quod tene menti propter ſtatuta dicentia ſi quis coadunauerit gentem puniatur tanta pena:

a ¶Gens. Ad de. d. Alex. de Jmo. in. l. pretor. la. ij. ff. vi bo. rap. ⁊. eun dē in. l. i. in fi. ſ. de iuſt. ⁊ in.

b ¶Agnati. vide Jmo. poſt Bart. in. l. qui ob hoc. §. perſonis. de iure immunita.

c ¶Probare. p quem autē filiatio negata ſit probāda. vide Frā. por. extra. de duob⁹ frat. iij. parte. xxix. q. ⁊ ibidē qualiter p bet, de quo ēt vide p Feli. in c. p tuas. in. ſ. no. ⁊ in. ij. col. in fi. ver. gl. j. l fi. e. ti. de pba. ⁊ do. Alex. de Jmo. in conſi. ſj. in. ij. col. i. j. parte. ⁊ in ꝯſi. lxxiij. per totū, in. ij. parte.

d ¶Probari. Vide plene p Frāc. Are. i. l. i illa. de ꝟ. obli. in prin. iij. col. cuȝ ſeq. ⁊ duo ꝟba. in. l. nec is. de acq. her. in. l. pātoni⁹. §. rei. poſt me. j. col. ꝺ acqui. here. ⁊ l. d. l. ij. C. de erro. adno. alle hic p bal. i. l. nemini. C. de aduo. di. iud. ⁊. feli. i c. tertio loco. ꝺ pba. in. c. ſup his. i. viij. col. de accu. ⁊ do. alex. de imol. i ꝯſi. cxxxvj. in vlt. col. i. ij. parte. ⁊ i ꝯſil. ciiij. in vlt. col. i. iij. parte. ⁊ i ꝯſil. lxxiij. i. ij. col. in. j. pte. ⁊ i ꝯſ. xxix. p totuȝ ⁊ i ꝯſi. xxiiij. i vij. ⁊. viij. col. in. ij. pte. vbi ponit cui icūbat onus probandi negatiuam. ⁊ in ꝯſil. xxix. p totū. i ij. parte.

quod coadunatio quatuor hominum dicatur gens [a] tex. tamē qui eſt inſtit. de iure na. §. omnes vero. videtur ponere pro eodē gentem ⁊ populum in quo autem verificetur populus dic vt habes in. c. j. extra de ele. Jn ea gloſſ. ibi vel dic genus. i agnatio ⁊c. Videtur ergo velle iſta gloſſ. quod de genere dicantur illi qui ſūt agnati [b] non autem cognati. Sed tamen iſta gloſſ. in princi. videtur iſtud verbum genus generaliter intelligere ⁊ habemus tex. cū gloſſ. quod degenere meo dicātur etiā illi qui ſunt cognati: tex. eſt in authen. de manda. princip. §. hos autem. facit quod habetur in authen. de inceſt. nup. §. ſancimus, quod no. ⁊ tene menti.

¶Ex lectura antiqua. ¶Nitens ex origine vel ex gente habet probare quod aſſerit. h. d. Vel ſic allegans gentem vel genus debet probare ſic eſſe. h. d. Jn text. ibi eum qui hoc aſſerit. Fran. acc. per hanc. l. dicunt doct. quod ille qui allegat aliquem eſſe de magnatibus debet hoc probare popularitas vero preſumitur ſecundum quoſdam: alij dicunt quod popularitas in ſpecie non preſumitur ſed debet probari puta quod aliquis ſit de populo peruſino licet enim quilibet preſumatur popularis qr dignitas non preſumitur niſi probetur: tamen hoc eſt verum in genere, ſed in ſpecie quod aliquis ſit de populo peruſino non preſumitur peruſinus niſi probet peruſinum ⁊ hoc propter id quod hic dicitur de gente ⁊ vide in authē. de queſtore. poſt principi. ibi hec ciuitas noſtra populoſa eſt ⁊c. ¶Secundo not. quod qui allegat filiationem debet probare [c]. Sed an probetur filiatio probata quaſi poſſeſſione quia ſic ſe vocabāt ⁊ tractabāt ad inuicē vt pater ⁊ filius dicit Ja. quod ſuper hoc ſunt opi. ⁊ ſup iſto paſſu multū loquitur hic ⁊ videtur finaliter dicere qđ aut filiatio deducitur i iudicio incidēter aut principaliter. primo caſu ſufficit probare quaſi poſſeſſionem ſcđo caſu nō ⁊ idē videt tenere Cy. C. qui accu. non poſ. non ignorat ⁊ in. l. j. q̄ ſit lon. cōſ. C. gl. videtur temere qđ vbi agit de magno pīudicio puta de hereditate obtinēda, nō ſuff. ciat iſta quaſi poſſeſſio vt. C. eod. non nudis ⁊. l. nō epiſtolis decretalis vr̄ dicere, ſimpliciter qđ ſufficiat extra de proba. per tuas ⁊ facit. j. ad car. quod labeo ⁊. j. de ma. teſt. vxorem ⁊ ne de ſta defun. C. l. ſi mater finaliter videtur dicendum quod in corporalibus quaſi poſſeſſio transferat onus probandi in aduerſarium vt. j. eo. quidam quaſi ſecundum quoſdam: ſed ibi non ſolum erat quaſi poſſeſſio ſed confeſſio aduerſarij ⁊ ſic non ob. ſed facit pro eis. j. eo. circa eum. Sed nunquid in matrimonio erit idem quod ſufficiat probare iſtam quaſi poſſeſſionem gloſſ. videtur dicere quod non imo requiratur plena probatio. j. de ven. in poſ. mit. l. j. ſi ea. ⁊ idem videtur dicere Jnnocen. quia niſi vere probetur matrimonium, preſumitur concubinatus vnde eſt preſumptio contra eos ita ſentit Jnno. de reſti. ſpol. ex parte. Sed nunquid iſta probatio poteſt fieri coram iudice ſeculari? Spe. ponit vnum ſingulare verbum in ti. de cōuen. ⁊ reconuen. vbi videas. Jn glo. poteſt ibi propter quatuor liberos per hanc glo. dicit Bartol. quod quatuor faciunt gentem ſed iſta gloſſ. hoc non probat quia quando iſtud verbum profertur reſpectiue ad tutelam tunc bene loquitur gloſ. quod intelligitur ſecundum ſubiectam materiam ſed quando loquitur abſolute, vt ſi quis venerit cum gente, non habemus numerum limitatum ⁊ ideo đbet intelligi ſecundum vulgi opinio. vt. j. de fun. inſtruc. cum delanionis. §. aſinam. vel poſſumus dicere ideȝ quod in turba vt. l. pretor. vi bonorum raptorum quia vtrumque nomen eſt alicuius multitudinis ſignificatiuum: ⁊ ideo paribus paſſib⁹ ambulant: quia eadem eſt ratio in vtroque.

EJ incumbit. Jn gloſſ. magna ibi: que eſt pro affirmatiua ⁊c. Sed certe iſta gl. non dicit verum: nam omnis ratio dicitur negatiua, q̄ ē priuata ſeu priuationem in ſe continens vt. l. ſi. in fi. ⁊ ibi no. in fi. vlt. gl. j. de doli. excep. ⁊ probatur in. l. inter ſtipulantem in princip. j. de verbo. oblig. vnde cum dico aliquem furioſuȝ dico eum non ſane mentis: per quecunque enim verba dicam priuationem ſignifico ⁊ ideo eſt negatiua, ⁊ ideo ſolue contrarium aliter, quia ibi negatur quedam qualitas naturalis, que ſecundum naturam preſumitur adeſſe: quilibet enim preſumitur ſane mentis, niſi probetur contrarium, idcirco neganti incumbit onus probandi, ⁊ totam iſtam gloſ. examina per docto. in. l. actor. C. eo. ti. quod no.

¶Ex lec. anti. ¶Se ſummat vel ſic, affirmatiua indiget probatione non negatiua hoc dicit. Jn gloſſ. duas proponit ibi preſumptio ſcilicet iuris ſed preſumptio hominis nō transfert onus pbādi. vn̄ vnus teſtis inducit preſumptionē hominis: tamen nemo diceret ꝙ transferret onus probandi: quod a principio incumbit pducenti illū in teſtē. ⁊ ibi ſi pactum. item. C. e. ſiue poſſidetis. Frā. Acc. ⁊ ibi affirmatiua. Jtē ibi ē pſumptio nature cōtra negantē aliquē ſane mentis: ⁊ ideo neganti incumbit probatio. ⁊ ibi ſpeciale eſt in reo, tamen nihil incumbit niſi precedāt indicia vt. j. de queſtio. ex libero. §. j. ⁊. C. de queſtio. de tormentis. ⁊ ibi homicidiū. Jſta talis negatiua non poteſt directe probari qr non entium non ſunt cauſe ſm doc. ſȝ indirecte ſic vt. C. de contrahen. ſtip. optimam. ⁊ adde qđ no. Jo. an. i c. bone. de elec. in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. de hoc no. extra de renun. ſuper hoc. ⁊ ibi affirmatiuam. iſtud non eſt ſimpliciter verum: qr negatiua entis nullam includit affirmatiuam vt non ſum obligatus non contraxi nō recepi indebitum. vt. j. eo. cum de indebito. ſed negatiua que dicitur negatiua eo ꝙ eſt contraria intentioni aduerſarij ⁊ illam negat, non tamen eſt negatiua entis iſta hȝ implicitā affirmatiuā. ⁊ ita intelligitur gl. poteſt etiaȝ mera negatiua eſſe ſic coarctata qđ bene poteſt probari [d] vt no. per Ja. ⁊ Cy. C. e. actor. ⁊ per Cy. in. l. ij. C. de erro. aduo. vbi videas ⁊ ibi ab ea pte dic vt ibi ⁊ ibi vbi qualitas omne accidens appellatur qualitas. in iſta gl. ⁊ ibi. §. qui pro rei. dic vt ibi optime no. ⁊ illud teneas. Frā. accu. extra adde ad hanc gl. ꝙ quando negatiua debet probari per negantem quādo tēdit ad crimen aduerſarij vt not. Jnno. extra de accu. ſuper his. cuius verba ſubtiliter ⁊ no. proſequere vt ibi no. per Hoſtien. ⁊ tangitur in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ melius per Bar. j. de vera. obli. in illa ſtipulatione ſi cal. ⁊ in. l. hoc iure. ⁊ ibi videas. ⁊ adde quod not. Arch. vj. q. vlti. actore. Ex iſta glo. collige quādā diuiſionem ꝙ negatiua alia ſimplex alia que habet implicitaȝ affirmatiuam. Jtem quod negatiua alia coarctata al'a nō coarctata. Jtē quod negatiua alia iuris alia facti. Jtem qđ negatiua facti alia ſubſtātie alia qualitatis vtrūqȝ enim tam ſubſtātia ꝙ qualitas in facto verſatur vt. l. bone fidei. de acqui. re. do. ¶Ultimo no. qđ Spec. arg. huius. l. dicit ꝙ articuli debēt formari affirmatiue non negatiue qr ſic debēt formari vt poſſint probari vt in Specu. ꝺ teſte. §. nunc videndum. ver. hoc quoqȝ. ſed poſitio que ſit parti vt ſuper ea interrogetur poteſt fieri ēt verbis negatiuis vt. in. c. j. de confeſ. libro. vj. quia ſit potius ad releuandum ab onere probandi q̄ȝ ad probandum. de hoc no. Jaco. de are. in. l. ij. C. de iur. cal. ⁊ Dy. de dona. quidā in iure.

CUm tacitum. Tacitum fideicōmiſſum etiaȝ in ſecundo teſtamēto intelligitur tacite repetitum. h. d. iſta no. l.

¶Ex lec. ant. ¶Licet mutetur teſtamentum eodem, tamen herede relicto onus taciti fideicōmiſſi non preſumitur eſſe mutatum. h. d. l. no. Jn tex. ibi conuenitur a fiſco qui vult auferre tā quam ab indigno eo ꝙ accōmodauit fidem. in primo teſtamento de reſtituendo non capaci vt. ſ. de vſur. cum quidam. §. in tacito. ¶Jn tex. ibi dominis reruȝ. i. teſtatoribus. Nota ꝙ volūtas non preſumitur eſſe mutata. Secundo no. ꝙ tacitum fideicommiſſum in primo teſtamento relictuȝ ab eodem herede in ſecundo teſtamento relicto debetur. Jtem no. ꝙ de quo quis ſemel cōfidit ſemper preſumitur confidere quando autem quis dicatur accommodare tacitaȝ fidem dic. vt. j. de leg. j. lucius. §. in teſtamento per gl. ⁊ Ja. ¶Quero quid ſi iſtud tacite fideicommiſſum eſſet relictum capaci vtrum intellgatur repetituȝ? breuiter credo ꝙ ſic quia iſta lex loquitur indiſtincte ratio eniȝ iſti⁹. l. cōſiſtit in ſecreto ſuſcepte fidei ⁊ ideo licet teſtator expreſſe non commemorauit ſecretum repetijſſe videtur quod facit pro commiſſarijs quos teſtator ſecrete inſtruxerat in primo teſtamento vt ſi eoſdem repetat in ſecūdo teneantur adimplere illud ſecretum voluntatis teſtatoris vt in via cōſcientie per rationē hui⁹. l. ⁊ no. ꝙ ar. hui⁹. l. dixit. Mar. ſil. ꝙ filius q ſe abſtinuit a poſſidendo poſtea non intelligitur immiſcere ſi neget ſe heredem quia non intelligitur penituiſſe primi propoſiti nec mutare voluntatem ſecundum eum.

¶Jtem ex lectura antiqua.

EMptorem probare. Nitens ex tēpore debet probare illud tempus ex quo nititur. h. d. vt. j. de teiti ob. carmen. §. ſi.

¶Jtem ex lectura antiqua.

AB ea parte. Allegans prohibitionem iuris ſeu aliquem eſſe prohibitum ab eo ꝙ regulariter eſt permiſſum debet id probare. hoc dicit. vt ſi dico aliqueȝ non poſſe eſſe aduocatū vel curatorem vel non poſſe teſtari vel non poſſe contrahere vel non poſſe emancipare vel nec emancipari vel nō poſſe iudicē eſſe in cauſa emancipationis vel in alia cauſa hic non negatur factuȝ quia non negatur actus: ſed negatur potentia ſeu poſſibilitas que a iure cōfertur vel denegatur ⁊ ideo quia trahit cauſam a iure dicit negari ius vt not. in. l. ij. ſ. e. ⁊ adde quod no. Jnn. de eo qui fur. or. ſuſ. c. innotuit. ¶Not. ꝙ allegās prohibitionem iuris debet probare non intelligas quod ius ſcriptum in ſe indigeat probatione vt. j. de auro ⁊ argen. lega. l. ornamentorum. ſed quod debet probari ꝙ perſona repellatur de iure ab actu intento vel exercito ¶Not. ꝙ quando conſtat de facto preſumitur ꝙ potuerit de iure fieri nec preſumi inhabilitas niſi probetur

betur. hoc plene examina vt no. in c. infamibus. ꝺ reg. iu. in mercurial. lib⁹. In gl. q2 nõ. iſta gl. innuit ꝙ emãcipatio nõ poſſit fieri corã iudice delegata. Item innuit ꝙ ille, qui eſt ĩ quaſi poſſeſſiõe iuriſdictionis tanꝗ̃ ordinarius, p̃ſumat ordinarius, niſi contrarium probetur. Item innuit ꝙ ille, qui opponit aliquid contra iuriſdictionẽ, debeat probare. ⁊ adde qꝺ no. in l. ij. de offi. ꝓcõſ. per Gui. per Inn. ꝺ offi. vic. tua. ⁊ de offi. deleg. cum in iure. ⁊ per Arch. lx. diſt. nullus.

PAtronus. No. tex. ibi, maniſte docere dꝫ ⁊c. nam tu ſcis ꝙ dolus vel fraus ꝓbatur eo ꝙ ꝓbantur ſufficientia indicia, vt. l. dolum. C. de dolo. ⁊ hic vides text. qui dicit manifeſte docere debes. ⁊ ſic probatur hic ꝙ manifeſte dicitur, probari illud quod probatur ex indicijs vel ex coniecturis, vt. l. licet imperator. ĩ. de leg. j. ⁊. l. ſi quis locuples. ĩ. de man. teſta. Sed circa iſtam. l. quero vtrum debeat fieri executio contra bona liberti alienantis in fraudẽ vide gl. in. l. j. de his que in frau. cre. ⁊ in aut. hoc ſi debitor. C. de pig. ſecundum vnam lec.

¶ Ex. lec. ant. ¶ Qui allegat fraudem commiſſam, debet probare. h. d. adde quod no. ĩ. que in frau. cre. omnes. §. lucius. ⁊. C. ꝺ peri. tuto. l. pen.

CUm probatio. In glo. j. circa medium ⁊c. ¶ No. ex hac glo. ꝙ indicia dicuntur minus ꝙ̃ ꝓbatio, tamẽ licet ſint min⁹ quã ſemiplena probatio, ſufficiunt tamen ad tormenta: circa qꝺ vide quod no. per doc. in. l. fin. C. de queſtio. vbi querunt, an ſemiplena probatio ad torturã ſufficiat: querunt etiam de fama, qd autem debeant dicere teſtes, qui probant famam criminis: not. Inno. in c. cum oportet. ⁊ in c. qualiter ⁊ quando. extra de accuſatio. ⁊ Specula. in titu. de inquiſitio. §. nunc tractemus.

¶ Ex lec. an. ¶ Fuga probat per confeſſionem factam in tormẽtis precedentibus indicijs. h. d. tex. cum gl. In text. ibi. in ſe. rñdet tacite obiectioni. Fran. ac. In gl. ꝙ erat ibi minus. ¶ No. ꝙ

a minus eſt indicium ꝙ̃ ſemiplena ꝓbatio[a] qꝺ alibi melius non inueniens, ergo, ſi vnus teſtis facit ſemiplenam probationẽ, multo magis facit indicium ſꝫ Cy. in addi. de hoc no. ĩ. de q̃ſtio. maritus. de coniectura xo vtrum faciat preſumptionem vel indiciũ vide qꝺ no. C. de fur. apꝺ antiquos. in gl. j. a ꝯtrio. adde ad hãc. l. qꝺ no. C. de ſer. fug. l. quicunq;. in gl. no duo. In gl. fi. ibi, nõ ego. ſic, ĩ. de ri. nup. palam. in. fi.

SI filius. Filius allegãs emancipationem ⁊ ſeruus manumiſſionẽ, debet probare hoc dicit. Not. quod emancipatio eſt ſpecies libertatis. Itẽ quia patria poteſtas preſumitur durare: ſcilicet quando cõſtat de ſuo initio id eſt quod filius ſit legitimus ⁊ ita intelligo hanc. l. vide. ĩ. ſolu. matri. ⁊. C. qui accu. non poſ. l. non ignorat. ⁊ ſupra eo. l. j. ⁊. ĩ. eod. quidam quaſi. ¶ No. ꝙ preſumitur pro aſſertione patris magis quam pro aſſertione filij. ⁊ hec paterna reuerentia inducit.

SI pactum. Not. ex hac. l. ꝙ in dubio quis p̃ſumitur prouidere heredi ſuo vt ſibi. de quo dic vt in glo. ſuper verbo, plerumq; quam gl. not.

¶ Ex lec. an. ¶ Pactũ nõ preſumit in dubio ꝑſonale, ſed reale ⁊ trãſitoriũ ad heredẽ. h. d. ⁊ examina hãc gl. vt examinat Pe. ⁊ refert Cy. C. de cõtrahẽ. ſtip. veteris. ⁊ eſt hec. l. arg. eccleſia. concedit emphyteuſim Petro non facta mentione filiorum vel heredum, ꝙ nihilominus ſm naturam emphyteuſis eccleſie vadat vſq; ad tertiam generationem, vt in aut. de non alienã. §. emphyteuſim. ⁊ adde quod no. Cy. C. de ope. li. liberti. ⁊ in ſpe. de emphiteuſ. §. nunc aliqua. ver. cxlix. vel ſic, pactum in quo non ſit mẽtio heredis tranſit ad heredem. h. d. vt no. Guil. ꝺ. de pac. iuris gentium. §. pactorum.

CEnſus. In gl. ibi. vel dato dudũ ⁊c. no. gl. not. ⁊ menti tenendam, quod vbi tractat de facto lõgeuo, adhibetur maior fides ſcripture quã teſtibus, vt hic nota. gloſſ. Idem no. extra de proba. cap. tertio loco.

b ¶ Ex lec. an. ¶ Libri cenſuales ſunt teſtibus potiores[b], hoc dicit. Alij dicunt ꝙ ſolutio cenſus non põt probari per teſtes, ſed ſolum per inſtrumenta, ⁊ videt probari per. l. quicunq;. de apoc. pub. In contrarium facit. C. de fi. inſtru. plures apochis. §. fi. gl. etiam dicit hic ꝙ in facto antiquo magis creditur inſtrumentis ꝙ̃ teſtibus.

NOn eſt neceſſe. Qui nunc nõ idone⁹ repit, retro talis fuiſſe p̃ſumit. h. d. vide Cy. C. de rei vxo. ac. l. rem in preſenti. aut. ſed quamuis. in vlti. q. C. eod. ti.

QUingenta. Not. caſum iſti⁹. l. Secundo not. tex. in fi. ꝙ probatio ſeu fides debet fieri iudici. ad idem. l. is apud quem. C. de eden. ¶ Ultimo not. in hac. l. glo. ij. que eſt nota.

¶ Ex lec. an. ¶ In diuerſa volũtate p̃ſumit duplicatio, nec p̃ſumit qs oblitus eorũ q̃ fecit. h. d. ¶ No. ꝙ quelibet ſcriptura p̃ſumit efficax niſi ꝯ ꝓbetur. ⁊ ꝙ preſumat duplicatio potius ꝙ̃ repetitio, ar. ꝯ. ꝺ. e. cũ tacitũ. ⁊ ꝙ ille q mittit ad aliqd ĩfringẽdũ. i. ĩpugnãs dꝫ ꝓbare. ¶ No. ꝙ opponens exceptionẽ ſolutionis dꝫ ipſam probare. ¶ In glo. aliter ibi plane. §. ij. qꝺ dic vt. ĩ. de adi. leg. cũ cẽtũ. ⁊ ibi, ſempronius. ibi, erãt ſcripture incõpaſſibiles ⁊ quaſi cõtrarie. ⁊ ibi, ex teſtamento optima ſolutio eſt ad ꝙ̃ Dy. ⁊ omnes remittũt. ⁊ cõclude ſic, aut in eadẽ voluntate, aut in diuerſa: ⁊ ſic in diuerſa. aut ob eandẽ cauſam, aut ſimpliciter. ⁊ adde in ſpe. de teſtamentis. §. j. ver. item pone A.

CUm de eta. No. deciſionẽ iſtius. l. ⁊ pro intelle. l. de etate. ꝺ. de mino.

c ¶ Ex lec. ant. ¶ In etate[c] probato pͥcipio probatur ⁊ finis. h. d. vel ſic, non dꝫ ſtari ei ſcripture vel probationi que nocet, ſed ei que veriſimilior ⁊ credibilior reputatur. h. d. ¶ In tex. ibi de ſtatu. i. de tpe. No. ꝙ in dubio eligim⁹ ꝓbationẽ veriſimiliorem. ⁊ adde qꝺ not. ĩ. de ver. ob. l. ſtipulatio. §. hoc quoq;. Itẽ adde ĩ iſta. l. ꝙ ĩ actu excercito ſemp p̃ſumit ꝙ qs ſit etatis legitime, niſi ꝯ ꝓbet. vt no. C. de in ĩteg. reſti. l. ſi minorẽ te. Sed in excercẽdo vbi eſt ꝯdictio inter partes. dic vt not. de ĩter. actio. de etate. ⁊ in. l. ij. §. quod obſeruari. de iura. calum.

CIrca eum. No. ex hac. l. ꝙ illi incũbit onus probandi, q nõ eſt in quaſi poſſeſſione illi⁹ iuris, ꝙ aſſerit ſibi deberi: qꝺ eſt ver ĩ iſtis iuribus ꝑſonalib⁹, ſeu circa ꝑſonã. ſecus in realibus vt habuiſtis no. in. l. ſicuti. §. ſi querat. ꝺ. ſi ſer. ven. ¶ Scꝺo no. ꝙ re⁹ poteſt aſſumere in ſe onus probãdi, quod intelligit gl. verum generaliter in quacũq; cauſa, vt no. hic gl. quod dictum no. ⁊ no. ſequentem. q. gl. ⁊ de omnibus iſtis queſtionibus vide per Cyn. in. l. actor. C. e. ⁊ quod no. Dy. c. non licet actori. extra de regu. iur. lib. vi.

¶ Ex lec. an. Quaſi poſſeſſio transfert onus probãdi in aduerſariũ, ⁊ q nõ cogit ꝓbare, põt in ſe onus probationis aſſumere. h. d. l. no. ¶ In tex. ibi, debeat. i. an debeat admitti ad ꝓbãdũ ꝗ̃ dic ꝙ ſibi neceſſario nõ incũbit. ¶ No. ꝙ ille q eſt in quaſi poſſeſſiõe ingenuitatis p̃ſumit ĩgenu⁹: ⁊ ille q eſt ĩ ꝯtria poſſeſſiõe. i. libertinitatis p̃ſumit libertin⁹, ⁊ eſt iſta p̃ſumptio cãta a quaſi poſſeſſiõe p̃ſumptiõis iuris, vñ trãſfert on⁹ ꝓbãdi ĩ aduerſariũ, ẽt ĩ reali iudicio, qꝺ ẽ no. ⁊ facit. ĩ. de lib. cã. liberis. §. fi. Sꝫ q̃lit hoc ſit ĩtelligẽdũ no. Cy. ĩ. l. j. C. vbi cau. ſtat. tãgit. C. ꝺ. epi. ⁊ cle. aut. ſi ſeru⁹. facit ꝺ ſen. ex. ſi iudex laic⁹. li. vj. ⁊ adꝺ ꝙ no. Inn. ꝺ offi. dele. cũ cõtingat. ⁊ de cle. excõ. mi. c. ꝓpoſuit. ⁊ obtinet hec lex. in q̃ſi poſſeſſione, q̃ eſt poſſibilis de iure cõi, ſꝫ ea poſſeſſio q̃ nõ eſt poſſibilis niſi ex ꝑuilegio, nõ releuat ab onere ꝓbandi de titulo, vt in. c. ad decimas. de reſt. ſpo. li. vj. ⁊ no. per Cy. C. de fi. inſtr. ſi ſolẽnib⁹. ⁊ vide Arch. xij. q. ij. lõgingtate. facit. ꝺ. eo. ſi filius. ⁊ qꝺ dixi in. l. j. ꝺ. e. Scꝺo no. ꝙ põt qs aſtringere ſe ad probãdũ id qꝺ nõ incũbit, tñ in hoc aduertatis: aut iſte q ſe aſtringit hꝫ intẽtionẽ alias fundatã de iure cõmuni, ⁊ licet nõ ꝓbet ad quod ſe aſtrinxit, nõ propterea ſuccumbit in cauſa. ⁊ de hoc eſt gl. hic no. aut nõ habet alias intẽtionẽ. fundatam ſeu probatam, ⁊ tunc ſuccumbit nõ ꝓbando id ad quod aſtrinxit ſe, vt. l. habebat. ꝺ. de inſti. Nõ obſtat. ꝺ. qꝺ cũ eo. l. titian⁹. q2 ibi non aſtrinxerat ſe pars, ſꝫ iudex, cuius factũ in cauſa ap. corrigitur vt ibi no. Reuoco in dubiũ, ſi re⁹ cõuentus rei ven. aſtrinxit ſe ad ꝓbationẽ dñij, ⁊ ꝓbauit, vtrũ iudex dꝫ declarare eũ dominum: gl. dicit hic ꝙ ſic. Idẽ tenet Dy. in. c. nõ licet. ⁊ vr̃ expreſſum. ĩ. de excep. rei iud. l. ſi quis rem. In contrarium facit ſupra de rei vẽ. in ſpeciali ac. Itẽ q2 ꝗ̃ nõ petijt re⁹. ergo ⁊c. vt ſupra cõmuni diui. vt fundus. Iſta. q. verſat inter Hoſti. ⁊ Inno. ⁊ dicit In no. vt iſta gl. Hoſt. oppoſitũ, q2 iudex debet debet ſe cõformare petitiõi, vt no. l. in hac. ſupra de triti. de ꝗ̃ ipſi no. de reſti. ſpo. ex cõqueſtione. ibi vide in nouella. Dicit Hoſt. ꝙ ex quo reus poſſidet, nec poſſet ꝓponere rei vẽdicatio. quod mirũ eſt ꝙ debeat declarari. do. Ja. bu. dicit ꝙ incidenter declaratur dñs, abſoluetur em̃ inſerta cauſa, q2 dñs, non aũt principaliter: vñ iſta ſentẽtia non habet aliã executionem ſecũdum eũ: q2 eſt abſolutoria, q̃ non ſpectat ad aliã executionem. Nec ob. ſupra de iureiur. ſed ⁊ ſi poſſeſſori, q2 ibi in iuramẽto, ex quo oritur actio etiam reo ſi definat poſſidere, ſecus in mora abſolutoria, ar. C. de tranſac. ſi ꝓ fundo. ſi ergo reus vult ꝙ ex probatione dñij augeatur effectus, reconueniat actorem ſi quam poſſeſſionem vel detentionem habet actor, vt. ĩ. de excep. rei iud. l. ſi inter me ⁊ te. ſecundũ Hoſti. quod eſt ſubtile,

QUidam quaſi. Aſſertio inſtrumẽti non preiudicat veritati, ſꝫ ei ſtatur, donec probetur oppoſitam, hoc dicit. In text. ibi, accepit tanꝗ̃ filius ⁊ heres. Iſta. l. eſt argumen. ꝙ ille qui contrahit cum aliquo tanꝗ̃ cum prelato, admittatur poſtea ad probandum ꝙ ille non ſit prelatus. In contrarium facit. C. de contrah. ſtip. optimam. dic vt ibi.

¶ Probatio. adde. d Pet. phi. cor. in cõſi. ccxxiij. ĩcip. cõſtat ĩ lſa. c. in. iij. parte. ⁊ pi. ꝺ pu. ĩ trac. ſyndic. ĩ x. an ſtet dicto. ĩ vlt. col.

¶ Potiores. vide. Petr. de anc. in ꝯſil. xij. inci. in xpi noie amẽ. circa p̃mã dubitationẽ ⁊c. ad vtrãq; ꝑtẽ ⁊c. ⁊ ſingu. ꝑ Sali. ĩ. l. exẽplo. C. ꝺ ꝓba. ⁊ feli. ĩ. c. ad audientiã. circa fi. v. col. de preſcrip. ⁊ Flo. hic.

¶ In etate. quo aũt ꝓbetur etas, ⁊ qs ꝺbeat eã ꝓbare: viꝺ. d. ale. ꝺ Imo. ĩ ꝯſ. lxxxv. ĩ. iij. ⁊ iiij. col. in ij. pte ⁊ per feli. in. c. in p̃ſentia. in. xiij. col. ĩ fi. ver. ⁊ vt ſcias. ꝺ ꝓba. ⁊ ibidẽ ẽt qs eã probare habeat.

a ¶ Etatis. adde eundem bal. in l. q teſtõ. in §. quicũq;. de teſta. ⁊ Frã. are. in l. ſi minorẽ C. de in integr. reſti. ⁊ qḋ dixi in appoſtil. in d. l. q teſtõ. ad eũdem Bal.

b ¶ C. qm̃ cõtra. de probatio. vide fel. i vi. col. verſic. ſcḋo quero. ⁊ in c. ſi. ver. no. q̃rto. e. ti. ꝺ probatio.

c ¶ Judicio. adde eũdẽ bald. l. j. C. de fur. ⁊ in d. autẽ. ꝯ q propriam. de non nu. pe. ⁊ imo. poſt gl. i. d. l. nemo. allleg. hic per bal. ⁊ oĩo. ꝑ abb. in c. paſtoralis. de excep.

d ¶ Defenſionem. vi. d. d. Jaſo. ma. iſti. de ac. §. itẽ ſi gn̄ue. 21. et nũe. 25. ⁊ Feli. in c. auditis. in iij. col. de ꝓſcrip. ⁊ frã. de are. in l. manifeſtiſſimi. C. de fur.

Etiam matris. In glo. ibi, vt teſtis ⁊c. Sed certe imo dic ꝙ mater recipitur vt teſtis quãtum ad probationẽ etatisᵃ, vt not. per gloſſ. in l. parentis. hic alleg. quam opinionem approbat Oldra.

¶ Ex lect. anti. ¶ Maternũ teſtimoniũ recipit̃ ſup etate filij. h. d. Doc. intelligũt ꝙ ipa admittat̃ ad iudiciũ, qḋ eſt minꝰ ꝙ ſemiplena ꝓbatio. vt no. s. e. l. cũ ꝓbatio. non vt ſit iteger teſtis. ita no. Inn. extra ꝺ accu. cũ dilectꝰ. ⁊ iſpe. de teſte. l. j. ꝟ. itẽ qḋ ẽ parẽs. ⁊ ꝟ. ſeq. ⁊ hoc ſi effectꝰ cauſe tãgit filiũ, ſ; ſi nõ tãgit filiũ: eſt optimꝰ teſtis arg. eiꝰ qḋ not. j. de teſt. q teſtõ. ¶ In gl. dicũt ibi minorẽ. Not. ex hac gl. ꝙ l; ſint qdã q a teſtimonio repellantur, tñ iudex põt eos recipere ad ſe dirigẽdũ in ſemitã veritatis igrẽde, nõ vt eoꝝ dicta faciãt ꝓbationẽ: l; ergo minor. xx. an. nõ admittat̃ i crĩalibꝰ, tñ iudex eũ admittet, vt eũ iſtruat ſuper inquiſitiõe ꝟitatis: ⁊ idẽ i laicis ⁊ mulieribꝰ, q nõ admittũtur ꝯ clericũ, ⁊ ꝑ hoc. j. ad ſille. l. j. §. ipuberes. ſ; Rich. Ex hoc no. ꝙ minꝰ legitimꝰ teſtis, dũmodo ſit receptꝰ, facit indiciũ ꝓhibitꝰ tñ nõ facit indiciũ, vt. j. de qõnibꝰ. maritꝰ. ⁊ facit. C. ad ſilt. l. fin.

Cum de lege. In gl. j. ibi ipſi debẽt ꝓbare ⁊c. No. glo. notabilẽ ⁊ mẽti tenendã, ex qua habes ꝙ ſi vis ꝓbare, ꝙ bona alicuius non ſufficiant ad tale quid, debes probare ꝙ bona talis tm̃ valẽt: ⁊ ſic ad illud ſufficiũt: ⁊ ſi aduerſarius dicit, imo ſufficiũt, ſibi incumbit onus probãdi: quod no. bene.

¶ Ex lec. an. ¶ Heres opponẽs de falcidia d; ꝓbare eã imminere. h. d. Dicit Ja. ꝙ hic erat q̃ſtio de q̃titate legatoꝝ, non de q̃titate bonoꝝ. Alij. dicunt ꝙ hic ꝓbat ꝑ eſtimũ, ſm bar. ꝓbat̃ ẽt negatiua ꝑ excuſſionẽ bonoꝝ ⁊ ꝑ vicinos teſtificãtes, vt not. in l. ij. C. qñ iñ. vel pri. ⁊ in l. ſi. s. ſi cer. pe. ⁊ no. l. ⁊ facit. j. ad l. fal. maritꝰ. §. ſi. ¶ In tex. ibi, cõdemnabitur. ad ſolidũ legatũ. Frã. accur. ⁊ facit. l. j. C. arb. tutele.

Quoties. In gl. ibi, nõ fuit ſcriptũ. No. ex hac glo. ꝙ acta poſſunt ꝓbari per teſtes, de quo in l. qm̃. C. de h̃ti. ⁊ ꝑ Jac. de are. in l. emãcipatio. C. de ſi. inſtru. ⁊ ꝑ Inno. in c. qm̃ ꝯ falſam. extra. e. habuiſtis no. in l. ſi pretor. §. marcellus. s. de iudi. ¶ Itẽ no. gl. hic poſitã ad tria. primo ꝙ actitata corã iudice ⁊ ſcripta nõ eſt neceſſe producí. ſcḋo ꝙ ſi non ſunt ſcripta, poſſunt probari per teſtes. ⁊ vide. j. tit. j. in l. curẽt. ⁊ qḋ no. in c. qm̃ ꝯ. de ꝓba. per Inn. ⁊ alios. Tertio ꝙ vbi actitata nõ ſunt ſcripta, nõ debet credi iudici de ipſis, niſi quatenus fuerit ſcriptũ: ſi tamẽ poſtea vellet adduci in teſtẽ ſuper his, forte poſſet: ⁊ vide. s. de his qui not. infa. in l. lucius. ⁊ in d. c. quoniam contra. per Inno. ⁊ Jo. an.

¶ Ex lec. anti. ¶ Qui agit vt patronus d; ꝓbare de iure patronatus. h. d. facit hec. l. cõtra eccleſiã q̃ petit ab alio obedientiam ⁊ reuerentiã: quia debet probare hoc ius ſibi competere.

Qui dolo. Dolꝰ nõ p̃ſumit̃ niſi ꝓbet̃. h. d. facit extra de reſcrip. ſup lr̃is. ⁊ vide Cy. in l. ꝓſcriptis mẽdacioꝝ. in antepe. q. ⁊ ꝑ eũ in l. ſi. C. vnde vi in vlti. q. ⁊ iſte. §. vendicat ſibi locum, niſi vbi ex qualitate facti preſumitur dolus: vt. l. j. C. de ſica.

Interrogationis. Qui allegat confeſſionẽ vl' cõtumaciã nõ reſpõdẽtis, d; hoc ꝓbare. h. d. ¶ Querit gloſſ. an iudex poſſit de hoc ſupplere ꝑte nihil ꝓducẽte: ⁊ rñdet ꝙ nõ. ſm Jo. aut apparet de hoc ſcriptura ⁊ corã eo iudice, ⁊ tũc ipſe põt ſupplere: aut corã alio iudice, ⁊ tũc nõ põt ſupplere, acta ergo ẽt nõ ꝓducta aliter faciunt fidẽ corã eodẽ iudice, corã quo acta ſunt: ſecꝰ corã alio, op; ergo ꝙ ꝓducantur re ⁊ ꝟbo: ⁊ eſt rõ, q: alij iudici nõ cõſtat vt iudici, ſ; eidẽ ſic. ⁊ hoc t; Inn. de offi. deleg. cũ i iure. ¶ Quero an acta poſſint ꝓbari ꝑ teſtes: gl. ſentit hic ꝙ ſic: facit qḋ no. s. de iud. ſi ꝑtor. ⁊. C. de here. qm̃ Cy. dicit qḋ ſubſtãtialia iudicij debẽt ꝓbari ꝑ ſcripturã, reliqua poſſunt ꝓbari ꝑ teſtes. Ta. dic ꝙ vbi ſcriptura reqrit̃ ad eſſentiã actoꝝ, vbi reqrit̃ ad ꝓbationẽ, alias nõ, vt in. c. quoniã ꝯᵇ falſam. ⁊ extra de ꝓbatiõib. albericꝰ. ⁊ ꝺ re iudi. ſicut nobis. C. de arb. ne i arbitris. circa mediũ. ⁊ ſupra de euic. ſed ſi ex vtrinſque.

In exceptionibus. Principium iſtius. l. ꝺclarat i gl. ¶ S; hic quero, qualiter ꝓbare poterit valetudinẽ vel tẽpeſtatẽ impedimẽtũ fuiſſe: Guil. videtur velle ꝙ ſufficiat ꝓbatio per iuramentum, vt not. in l. iij. s. ſi quis cau. Sed de hoc eſt gl. or. iij. q. v. cap. qſqs. §. vlt. in gl. ſi. ⁊ vide quod not. extra de integ. reſti. c. ex lr̃is. ⁊ eſt gl. Arch. in c. j. extra de dolo ⁊ contu. lib. vj. ⁊ vide quod no. ſpec. in tit. de appel. in. §. nunc breuiter. verſi. quid ſi appellatio. quod no. bene.

¶ Ex lec. anti. ¶ Opponẽs exceptionẽ ipedimẽti vel excuſationẽ ſiue perẽptoriã ſiue dilatoriã vel declinatoriã, d; exceptionẽ ſuã ꝓbare. h. d. Ubicũq; op. exceptio, q̃ põt probari ſeorſum a principali, incũbit ꝓbatio excipiẽti, vt hic, ſecꝰ i mera negatiua, vt ſupra eo. l. ij. ⁊ de pſa. liberalitatis. §. j. ⁊ vtrũ oĩs excipiẽs dicatur neceſſarius cõtradictor vel voluntarius: dic late per Archi. xxiij. diſt illud. vbi oĩno vide. vel ſic, omnis exceptio d; ꝓbari ab excipiente. h. d. ¶ In tex. ibi, ꝓbare. clare nõ per ſacramentum ſm Richar. ar. contra. j. de execu. tu ſcire oportet. §. ſufficit. dixi in l. iij. §. quod dicimus. ſi quis cau. ⁊ ibi. vide.

Si qs liberum. No. ex hac. l. ꝙ violenta poſſeſſio nõ liberat poſſeſſorem ab onere probandi. facit. C. eo. l. vis eius.
¶ Ex lec. anti. ¶ Improba poſſeſſio non opitulatur quoad onus probandi. h. d. dic vt no. Cyn. in l. j. C. vbi cau. ſta. ⁊ Inno. de ſer. non ordi. de ſeruoꝝ. facit. C. eo. ſi de poſſeſſione. ⁊ vide Cy. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi qua per calumniam.

Verius eſſe. Ignorantia preſumit̃ niſi ſcientia probetur. h. d. vide quod no. j. de noua. ſi quis delegauerit. ¶ Quero vbi quis tenet̃ probare ignorantiam, an probet per iuramentum: ⁊ dic vt extra de electio. innotuit. ſecundum Richard. vide Archidia. lxxxij. diſtin. propoſuiſti. ⁊ vide in c. vt circa. de electio. libro vj. adde ꝙ abſens preſumitur ignorare, vt. l. fin. de decre. ab or. facien. contra, quilibet preſumitur ſcire id quod eſt publice notum, vt not. Dyn. in c. ignorantia. ⁊ in c. preſumitur. de reg. iur. lib. vj. ⁊ no. in l. j. j. de receptatoribus.

Ante omnia. Agens hypothecaria debet probare conuentionem, ⁊ ꝙ res pertinuerit ad obligantem. h. d. ¶ In glo. vt ſupra in fin. hoc non placet Richard. mal. qui dicit ꝙ etiam ſi contra debitorem agatur, debet probari rem ad eum pertinuiſſe tempore obligationis, vt. j. de diuer. ⁊ temp. preſ. l. de acceſſionibus, ſ; diſtinctionẽ notatam in l. j. in prin. ſupra de pig. tu. dic vt eo. ti. ⁊ que no. §. quod dicitur. per Cy. in l. cum res. C. ſi alie. res pig. da. ſit. ⁊ per Bar. de pig. auten. rem alienam.

Si chirographum. No. iſtam. l. ⁊ viḋ qḋ no. in l. labeo. ⁊ l. j. ſupra de pac. ⁊ vide plene per Cy. C. de probatio. l. ſi de poſſeſſione.

¶ Ex lec. anti. ¶ Chirographo cancellato preſumitur debitor liberatus. niſi contrarium probetur. h. d. hoc dic vt. C. de ſol. l. pecunie. ⁊ l. ꝙ debitori. ⁊ ſupra de arbi. quod labeo.

Cum de indebito. Not. l. que ponit notabilem diſtinctionem, cũ querit̃. ſi q̃s ꝺr indebite ſoluiſſe, ⁊ pars aduerſa dicat debite recepiſſe, cui incumbat onus probãdi: ¶ Secundo not. ꝙ preſumptio in genere tollitur per preſumptionem in ſpecie. Nam preſumptio in genere eſt ꝙ ſoluens ſoluerit debitum: q: nemo preſumitur ſuam pecuniam iactare: tamen iſta preſumptio tollitur per preſumptionem in ſpecie, que reſultat ex ꝑſona recipientis ſolutionẽ, qui negauit ſe aliquid recepiſſe, vt in principio iſtius. l. vel ex perſona eius, qui ſoluit, vt q: minor mulier, vel ruſticus, vel rerum forenſium expers, vt hac. l. in ver. ſin autẽ. ſimile vidiſtis in l. diuus. ſupra de in integ. reſt. ¶ Tertio nota hic tex. pro opinione de qua ſit mentio in l. nemo. j. de exceptio videlicet quod due exceptiones contrarie poſſunt opponi in eodẽ iudicio ᶜ: nam vides hic quod reus primo negauit ſibi ſolutum excipiendo, poſtea fuit confeſſus ſibi fuiſſe ſolutum. ſed excipiendo dicit ſibi debitũ eſſe ⁊ auditur, licet in onere probandi grauetur, cuius opinionẽ puto veram ſm Bart. licet contrarium teneat Dy. in dicta. l. nemo. ⁊ in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. lib. vj. ſed contra predicta videtur autẽ. contra qui propriã. C. de non. nume. pecu. Sed certe ⁊ recte intelligendo illã authoritatem magis facit pro, q̃ꝙ contra: nam ille, qui venit contra ſuam affectionem, auditur: licet in aliquo puniatur. qḋ facit optime ad queſtionẽ qḋ ſi aliquis negauit ſe homicidium commiſiſſe, ſi poſtea vult dicere ſe occidiſſe ad ſui defenſionem debet audiri: licet in onere ꝓbandi grauetur, argu. iſtius. tex. ¶ Quarto nota quod ille qui dicit ſe indebitum ſoluiſſe, debet probare duo ſcilicet ſolutum indebitum fuiſſe, ⁊ ſe per errorem ſoluiſſe: ignorantia autẽ preſumitur eoipſo quod ꝓbatur indebitum eſſe ſolutum, vt no. hic in gl. ſuper verbo, ignorantie. in fine ex qua gl. not. quod quando quis tractat de damno vitando etiam in proprio facto ignorãtia preſumetur, facit. l. ſed ⁊ ſi me putem. ſupra de condictione indebiti. ad idem. C. de iur. et fac. ignoran. l. poſt diuiſionem.

¶ Ex lectura antiqua. ¶ Contra negantem de mendacio conuictum preſumitur, ſed contra cõfitentem non preſumitur extra confeſſionem, cui ſtatur pro ſe, ſicut contra ſe, niſi preſumptio ſit pro aduerſario. h. d. vſq; ad §. in omnibus. ¶ In text. ibi, debitum, vel fuiſſe. Fran. accur. ¶ In tex. ibi, ſi vult audiri. no. quod licet quis preciſe negauerit factum: tamen poteſt vti defenſione competenti: vnde licet quis negauerit ſe occidiſſe, tñ põt poſtea vti exceptione ꝙ ad ſuã defenſionẽ ᵈ fecit ſm Jac. in aut. contra qui propriã. Dy. ſentit ꝯtrariũ in c. nullus pluribus. tñ iſta. l. valde obſtat ei, niſi dicas ꝙ ſatis punitur hic de mendacio in onere probandi

ꝓbandi: ſed in q̄ſtione Dy. eſſet mēdaciū totaliter īpunitū qđ
eſſet abſurdū: ꝯtraria ps ē verior de iure, q: mēdaciū nō aufert ali
cui verā ꝯ̄fenſionē, niſi ī caſib⁹ exꝓ̄ſſis ī iure. ⁊ iſte caſus reperit.

Si vero. In tex. ibi ab initio pondera hoc v̄bum. ⁊
adde qđ not. inſti. de act. §. item mixta eſt
actio de eo. ⁊ ſ. de iureiur. cū q. ¶ No. in ſolutiōe preſumi ꝯtra
ſoluētē, niſi aduerſarius neget recepiſſe, q: tunc p̄ſumit dolus,
ex quo eſt cōuictus. fallit in illis q erāt impune ꝯtra quos nō
preſumit. ¶ Secūdo no. ꝙ illud, qđ eſt in parte verū, preſumit
qualiquali p̄ſumptione qđ in totum ſit verum ex quo tranſiuit
in executione inter partes. Item ꝙ olim verum ſemper p̄ſumit
verū. ¶ Itē not. ꝙ iuris p̄ſumptio nō relevat a neceſſitate iura
menti ſuſcipiēdi vel referēdi. ¶ Itē not. ꝙ lȝ ſolutio indiſcreta,
ideſt que nō hȝ cāȝ annexam, p̄ſumat cū cauſa, ⁊ ſufficiat cau
ſa p̄ſumpta in genere: tamen ſecus eſt in obligatione ſeu chiro
grapho, q: nō eſt efficax, niſi habeat cauſam annexā ſpecifica
tā. ¶ No. tamen ꝙ ſi ſcriptura obligatoria cōtinet cauſam ſpe
cificatā, illa cauſa non poteſt elidi niſi ꝑ aliā ꝓbationē per ſcri
pturā. cōcor. C. de non nu. pe. generaliter. Ad elidēdam ergo vel
remouēdā illā cauſam oportet ꝙ probatio ꝯ̄tria ſit eiuſdeȝ gene
ris. i. in ſcriptis. ⁊ adde qđ not. in. l. iuriſgē. §. qđ fere. C. de pac.
¶ In gl. videt ergo ibi, iudici conſtat. Not. ꝙ ante apertum ſeu
publicatū ꝓceſſum atteſtationū conſtat iudici, ſed nō parti. Et
ex hoc ſume duo ar. p̄mo ꝙ publicatio proceſſus nō obſtat iu
dici, qñ ꝓcedit ex officio, vt no. Inn. de teſti. cū clamor. ḣȝ Ric.
⁊ in ſpec. de inquiſi. §. nūc tractem⁹ v̄. ſȝ nunqd publicatis. Se
cūdo ꝙ licet teſtes, ex q̄bus iudex hȝ indicia, nō ſint adhuc pu
blicati, tñ pōt ponere parteȝ ad torturā. q: ita lȝ iudici ante pu
blicationem, ſicut poſt, ar. huius gl. Alij. dicunt ꝙ debēt publi
cari, ⁊ dȝ audiri ps ī defenſionē, ſi quā hȝ ꝯ̄ teſtes, ꝑ quā forte
repellet idicia, vt. l. marit⁹. ĵ. ꝺ qđ. ⁊ ar. ī. l. iij. §. ſi adijcit. ꝺ re. mil.

Si autem. Nota. ex hoc. §. ꝙ cautio non habens
cauſam vel habens indiſcretam non
vȝ: qđ dic in. ĵ. gl. cui gl. cōcor. qđ no. in. l. ſi ex precio. C. ſi cer. pe. ⁊
in. l. generaliter. C. de non nu. pe. ⁊. l. ſi ex cautione. ¶ In gloſſ.
ſuper verbo, expoſuit. not hanc glo. idem not. in. l. generaliter. C.
de non nu. pe. ¶ In gl. q̄ incipit non exigi proba. ⁊c. Not. ex iſta
glo. ex qua pōt colligi ꝙ error probatur probando rem aliter ſe
habere. de quo habuiſtis not. per gloſ. in. l. de etate. §. ſi. ſ. de in
terro. ac. probatur. C. de iur. ⁊ fa. igno. l. ſi poſt. ⁊ in. l. nō fatetur.
ĵ. ꝺ confeſ. ¶ In. e. gl. ibi, optimam, ⁊ vide qđ no. inſti. de inuti.
ſtipu. §. item verborum.

Procula. Nota. ex hac. l. ꝙ ex ceſſione longi
tēporis ⁊ computatione rationum
ſepius facta, ⁊ ex taciturnitate p̄ſumit fideicōmiſſum
tacite remiſſum, ⁊ ſi aliqđ iſtoꝝ deficeret non preſumeretur re
miſſio: ita hanc legem intelligit gloſſ. in. l. libertis. §. j. ĵ. de ali. ⁊
cib. leg. vbi gl. iſtam. l. declarat: quod no. bene.
¶ Ex lec. an. ¶ Tunc preſumit iter fratres tacita remiſſio fi
deicōmiſſi, ſi in rōne inuicē ſepius calculata eius cōmemoratio
nō eſt fcā. h. d. vide Cy. C. de do. ꝓmiſ. l. ſi. in. ij. q. ⁊ Dy. in. l. pa
trē. q̄ in frau. cre. ¶ In tex. ibi, fideicōmiſſum pure relictuȝ. iſta
l. eſt ar. ꝙ ſicut frater non ſoluendo videt acceptare tacitā libe
rationē, ita pater nō reſtituendo dotē videt tacite acceptare he
reditatē vxoris ꝓ filijs, ar. ĵ. de pecu, l. ſi peculiū. §. ſicut. Sed ad
iſtā. l. poteſt reſponderi ꝙ hic non interuenit ſola taciturnitas
ſed interuenit factum hincinde. ⁊ maior preſumptio eſt in ſol
uēte q̄ in tacente vt dixi. ſ. de vſur. cum de in rem verſo.

Qui teſtamētum. No. ex hac. l. ꝙ lȝ te
ſtātor ꝯ̄fiteatur ī teſta
mento aliquid ſe debere alicui, tamen ille in cuius fauo
rem ſit confeſſio, non poterit petere vt debitum, ſed vt legatum
licet debitū ꝓbetur qđ no. ⁊ lȝ hic loquatur in nō capace, idē eſt
in capace, ſi ad eius cōmodū facta fuerit talis confeſſio, vt. l. le
gati. ĵ. de lib. le. ⁊. l. qui vxo. ĵ. de aur. ⁊ arg. le. l. lucius. §. quiſqs.
ĵ. de leg. ij. cum ſi. qđ no. ¶ In gl. ibi, quid ſi ab eo ⁊c. dic. ſ. filio
naturali. ¶ In ea. gl. ibi, ſtatur cōfeſſioni ⁊c. tenet ergo glo. iſta
ꝙ cōfeſſio facta inter patrē ⁊ filiū inter viuos non p̄ſumit frau
dulēter facta. Sed Ja. de bel. ⁊ Rich. mal. dicunt iſtā glo. male
loqui dicentes ꝙ omnis contractus preſumit fraudulenter fa
ctus ꝓbatur per. l. j. C. de na. li. ¶ In gl. ibi, niſi forte omnia vē
deret ⁊c. No. gl. que dicit ꝙ vēditio omniū bonoꝝ eſt fraudulo
ſa. nam lȝ. l. omnes. §. lucius. hic alleg. loquat in donatione, ta
men iſta glo. intelligit idem in venditione. Item not. ſ. eo. l. pa
tronus. qđ videntur tenere doc. in. l. ij. ſi qd in frau. pa. Quid ſi
non vendidi omnia bona mea dicens ſic, vendo omnia bona
mea, ſed vendidi ſingulariter illam rem, ⁊ illam, ⁊ ſic de ſingu
lis, ⁊ ſic quaſi nihil mihi remanſit dic vt in text. cum gloſ. in. l.
nomen. §. j. ⁊. ĵ. de leg. iij.
¶ Ex lec. an. ¶ Confeſſio inter ꝓhibitos eſt ꝓhibita, ⁊ preſu
mit nō vera, niſi verificet per ꝓbationes extrinſecas. h. d. l. not.
¶ In text. ibi ei ſcilȝ titio. ¶ In tex. ibi exigi non virtute cōfeſ
ſionis ſed virtute ꝓbationis. ¶ In glo. idem ſi ibi reſpon. ſecus.
No. ꝙ licet nō teneat vltima voluntas vel donatio inter patrem
⁊ filium ſpurium vel naturalē vltra legitimum modum, tamen
ſecus eſt in venditione ⁊ alio contractu oneroſo: nec preſumitur
fraus ex ſola cōfeſſione precij, niſi eſſet alienatio omnium bono
rum. ſupple vel maioris partis, vt no. in. l. nomen. §. j. de lega. iij.
Contra iſtam glo. facit. l. j. C. de na. lib. ⁊ vide in Spec. de teſta.
§. j. ver. pone quod filius. ⁊ in Spec. de ſucceſ. ab inteſt. in verſic.
ſed nunquid donatum. ⁊ vide Cy. in. l. filius cuius. C. fami. ercīſ. ⁊
de ſacroſan. eccle. l. j. in vlti. q. ⁊. C. de non nu. pe. generaliter. in
vij. ⁊. xij. q. ⁊ vide Jac. de leg. j. in tacitis. Rich. ad. l. j. de nat. lib.
dicit ꝙ ibi loquitur de eo qui in nihilum eſt capax, tamen finali
ter inducit contra gl. in aut. quib. mod. nat. effi. ſui. §. diſcreti. ver
ſi. ſed etiam nunquid in plus ⁊c.

Si arbiter. In hac. l. glo. magna. dicit etiam
Hoſt. ꝙ ſufficit ꝙ teſtificationes
in proxi. auditas habuerit a pluribus per iſtū tex. maxi.
cū de facili nō poſſunt teſtes ſcire a quo vel a quibus habuerint
illi a quibus ſe audiuiſſe certificant: q: probatio non eſt anguſtā
da ſeu reſtringenda, dūmodo teſtes ſint honeſti, per id qđ habe
tur in. l. quoniam. C. de heret. ¶ In ea. gl. ibi, vel enim ipſi oēs.
dic ⁊ ſic vult gl. ꝙ ſufficiat ꝙ vnus audiuerit a duobus: alter au
diuerit ab alijs duobus: vel ꝙ etiam quilibet eorum ab eiſdem
duobus audiuerit. Et iſtud tȝ Inn. hic ꝙ ſufficiat teſtes eſſe cō
cordes in principali dicto, lȝ nō ſint cōcordes in cauſis dicti, vt
ipſe no. in. c. qualiter ⁊ qñ. de accu. vbi. verſ. et idē. ibi, ꝺt ꝙ ſi volo
ꝓbare iuriſdi. ⁊c. Cōtrariū tȝ hic Hoſti. quē vide Inn. in. c. lȝ ex
quadā. de teſti. ponit cauſam ⁊ optime. ¶ No. ex hac. l. tria: pri
mo ꝙ quādo non agitur principaliter de probando certo tēpo
re, non eſt neceſſe ꝙ teſtes deponāt de tēpore, not. in. l. teſtium. C.
de teſti. ⁊. l. ob carmen. ĵ. tit. ij. Secundo not. in quo ſufficit teſti
monium de auditu. Tertio circa iſtū tex. vide quod no. Inno. in
c. quid per nouale. extra de verb. ſig. ⁊ vide per Barto. ⁊ alios in
l. j. in ſi. de aqua plu. arc. de materia antiquitatis. adde etiam qđ
no. in. l. ſi filius. C. de. pe. her. ⁊ in. l. ſi in aliena. §. j. ⁊ de acq. he. ⁊c.
Conclude quod vbi teſtis deponit per ſenſum corporeum audi
tus proprij, ſi id ſuper quo probatio queritur eſt tale, ꝙ per di
a ctum ſenſum percipitur, tūc valet teſtimonium de auditu[a]: exem
plum. ſi dicat teſtis ꝙ titius promiſit Seio. x. interrogatus quo
modo ſcit, reſpondit q: audiui ipſuȝ promittere. facit quod ha
betur in. l. j. §. j. de verb. ob. Et per p̄dicta etiam videt, ꝙ ſi teſtes
audiuerūt verba cōtrahentiū, licet cortina eſſet in medio, dūmo
do habeant voces cōtrahentiū notas, valebit teſtimoniū, ſi de
ponant audiuiſſe Titiū promittere Seio. x. vel aliud ſimile, de
quo per gl. in. l. ij. §. idē labeo. de aqua plu. arc. ⁊ etiam tangitur ꝑ
gl. in. c. teſtis. j. q. ix. ⁊ dixi. ſ. eo. preterea. Aut teſtes deponunt ꝑ
ſenſum auditus, vt ſi deponūt ꝙ audierūt aliquos carnaliter cō
miſceri, nō aūt dicunt ſe vidiſſe: ⁊ hoc caſu tale teſtimonium de
per ſe nō probat, ſȝ cū fama ⁊ alijs adminiculis ſic: ⁊ probatur in
d. c. pretera. Quando vero teſtes deponunt ſe audiuiſſe ab alio.
qui dixit aliquid fuiſſe dictum vel factum, ⁊ illud proprie eſt te
ſtimonium de auditu auditus, q̄ regulariter nō ꝓbat, vt not. gl.
in. c. hoc videtur. xxij. q. v. in caſibus autē precedentibus non eſt
proprie teſtimoniū de auditu auditus. In cauſa tñ matrimonia
li eſt ſpeciale ꝙ interdū recipitur teſtimonium de auditu audi
tus. ſ. eo. c. quoties. ⁊. c. licet ex quadā. ⁊ ſimiliter eſt ſpeciale vbi
agitur de factis valde antiquis, vt. l. ſi arbiter. de prob. ⁊ ī. c. qd
per nouale. de ver. ſig. ⁊ eo. ti. veniens. cum ibi no. ꝑ Inn. lib. vj.
Quid autē ſi teſtis interrogatus, an Titi⁹ ꝓmiſerit Seio do
tem reſpōdit ꝙ ſic. Interrogatus de cauſa ſciētie reſpondit, q:
preſens fui ⁊ vidi, an ꝓbet teſtimoniū eius: videtur ꝙ nō: q:
Titium promitere Seio. x. nō percipit ꝑ ſenſum viſus, ſed per
ſenſum auditus. Contrarium cōmuniter tenet: q: ſenſus viſus
videt eſſe generalis ad oēm ſenſum, vt eſt gl. valde no. ī. c. teſtes.
prealleg. j. q. ix. Et no. etiā Cy. in. l. teſtiū. C. eod. ⁊ Archi. in. d. c.
hoc videtur. xxij. q. v. no. etia Spe. de teſte. §. j. ver. itē quod non
probet. Quid autē econtra, ſi dicat ſe audiuiſſe id qđ percipit ꝑ
viſum, puta q: interrogatus, an titius ingreſſus fuit talem do
mū vel talem poſſeſſionem, reſpōdit ꝙ ſic: interrogatus de cau
ſa ſciente reſpondit quia audiuit ipſum ingredi, an probet. d.
Anto. videtur hic velle quod ſic: quia ſm eum ſenſus auditus
ibi includit viſum. Sȝ contrarium voluit Archi. vt. d. c. hoc vi
detur. ⁊ videtur ꝙ melius: quia licet reperiatur ī ſenſu viſus ꝙ
ſit generalis ad alios ſenſus, non tamen ſic reperitur in ſenſu
auditus. facit quod no. Inno. in. d. c. cum cauſam. ex. eo.
¶ Ex lec. ant. ¶ Ad probandum alicuius facti memoriā, nō
eſt neceſſe ꝙ teſtes ꝺ viſu deponāt vel de tempore certo: ſed ſuf
ficit teſtimonium auditus. hoc primo. at vbi non extant, qui ꝑ
viſum vel auditum memorie teneant, dicitur memoria non ex
tare. h. d. l. not. ⁊ ſingularis multum. Ad euidentiam premitta
tis quod in actiōe aque plu. arcen. actor habet tria probare: o
pus manufactum, nocendi habilitatē, ⁊ extare memoriā ipſi⁹

a ¶ Auditu. Uide Fel. A. c. prete
rea. ī princ. ꝺ teſti. vbi
ēt quid de
teſte q au
diuit medi
ante parie
te ibi ad ſi.
⁊ in. c. tam
lr̄is. in vl.
colum. ad
ſi. e. ti. de te
ſtib. ⁊ in. c.
lȝ ex qua
dam. circa
princ. e. tit.
vbi ꝺ teſte
deponente
de auditu
auditus.

operis manufacti. econtra reus defenditur ſiue nõ cõſtet opus manufactũ, ſiue nõ habeat nocẽdi habilitatẽ, ſiue nõ extet memoria: vetuſtas em̃ dirimit ius actoris, vt. l. ij. in pn. ĩ. de aqua plu. ar. ¶ Scdõ pmitte q̃ l. iſta loquit̃ ſm gl. de duplici probatione. ſ. de pba. affirmatiue memoriã extare q̃ pbatur p eos qui viderũt vel audierũt. Item de pbatiõe negatiue, q̃ ſm gl. pbat̃ per teſtes deponẽtes q̃ cõis opi. eſt q̃ nemo extet de his q viderint, vel audierint qñ opus factũ fuerit. Sed Ray. dicit qd iſte tex. loquit̃ de vna pbatione tm̃. ſ. de pbatione affirmatiua: q2 iſta negatiua nõ eſt pbabilis ſm eũ. dic ergo qd hec. l. tãtum vnũ caſum ponit hoc modo. ille q agit act. aque plu. arcen. iter cetera probare dz q̃ extat memoria operis manu facti vbi non exigit̃ q̃ teſtes dicãt ſe vidiſſe, qñ opus fuit factum. ſed ſufficit ſiue dicãt ſe vidiſſe ſiue ſe audiuiſſe illos q vidiſſent ⁊c. ⁊ ſi hoc nõ ducãt teſtes p actorẽ pducti: ſed potius dicant ſe nõ vidiſſe nec audiuiſſe ⁊ ſic ſoluit̃ reus. h. d. Nec dicas aliquo modo qd reus dz hanc negatiuã ad ſui defenſionẽ probare: tum q2 actore nõ pbante ⁊c. tũ q2 eſt negatiua q̃ pbari nõ põt. Preterea lr̃a adaptari nõ põt vt ponat duos caſus ſm Rich. hic eſt q̃ pbatio facta p actorẽ de affirmatiua nõ põt expugnari p pbationẽ negatiue: q2 magis credit̃ affirmãtibus, vt no. ſ. de arbi. diem pferre. §. ſi plures. Nã negãtes potius negãt actus de quo q̃rit̃ cognitionem ſiue memoriã q̃ negẽt ipſi⁹ rei exiſtẽtiã ſm Oldr. ⁊ hoc idẽ no. in. c. j. de pſcriptio. li. vj. ¶ In. gl. j. index, ibi aſſerentes. arg. hui⁹ gl. q̃ etiã ſup facto negatiuo poſſit pbari fama et opinio ⁊ ibi ip̃z ſtipulari: ſed ꝯ hoc vr̃ apte extra de teſtibus. c. licet ex quadã. ſed dic q̃ ibi loquitur qñ in illa perſona nõ conſiſtit veritas ſed pbatio veritatis. ⁊ ideo q2 pbatio ex pbatiõe aſſumit̃, non dz eſſe melioris authoritatis pbatio aſſumpta, q̃ illa ex qua ſumit̃. vt in aut. ſi qs in aliquo documẽto. C. d edẽd. ſ3 hic in tali pſona ꝯſiſtit v̾itas. ſ. memoria. ⁊ ſic eſt hic pbatio veritatis nõ pbatiõis. ⁊ ſic bñ dicit hec gl. ſ3 Rich. ⁊ Cy in addi. qd eſt ſubtile ⁊ notabile. adde dicit Dyn. ĩ. de aqua plu. arcẽ. l. ij. §. itẽ labeo. q̃ cũ q̃rit̃ vtrũ teſtes debeãt teſtificari de viſu vel auditu, vel auditu audit⁹ refert, aut teſtis ĩtroducit̃ ad pbãdũ vexationẽ hoĩs vt titiũ occidiſſe martinũ. ⁊ ſi. ⁊ tũc d viſu. vt in aut. de here. ⁊ fal. §. ſi v̾o abſunt. aut ad pbãdũ verũ actũ v̾bi ⁊ tũc ſufficit ſi deponat de auditu pprio. vt. ĩ. de mili. teſta. diuus. aut ad pbãdũ memoriã ⁊ ſufficit audit⁹ audit⁹ ſm Dy. ⁊ Cy. hic in addi. aut ad probandũ aliud ſenſatũ: ⁊ tũc h3 deponere p ſenſum illi ſenſato cõgruũ. vt ſi deponat de odoratu p odorabile. ſi de tãgibili p tactũ. ſi de guſtabili p guſtũ. vt no. Inno. de teſtib⁹. cũ cãm. Nã qnq3 ſunt ſenſus corporis q ptinẽt ad teſtẽ. vt. l. cũ eo. §. pe. ĩ. de acq. poſſeſſione. id aũt qd nõ eſt in ſenſu ſed in iure ꝯſiſtit, vt dñiũ non pbat̃ p teſtes niſi adijciant cã3 facti ꝯcludẽtis. nec valet dictũ teſtis ſup iure niſi ĩſerat cãm facti ẽt ſi de cã nõ eſſet interrogatus. vt no. Inno. in. d. c cũ cãm. ⁊ not. in ſpec. de teſte. §. nũc tractandũ. ver. vt aũt. Dicit aũt ſpecu. q̃ noĩe viſus oẽs ſenſus cõtinent̃ vt in ſpec. de teſte. §. j. ver. itẽ qd nõ phibet. ⁊. §. nũc tractandũ. verſi. de auditu. adde qd no. Iac. de are. C. de teſtib⁹. teſtiũ. ⁊ ibi probatio veritatis: q2 memorari eſt hic illa veritas q̃ eſt pbãda. ⁊ adde qd no. Inn. de ver. ſigni. veniẽs. ⁊. c. qd p nouale. ⁊ ĩ ſpec. de pba. §. j. v̾ſi. vlti. querit̃. vſq3 ad ſi. §. vbi oĩno vide. ¶ In ea. gl. in ſi. arg. q̃ nõ põt pbari notoriũ niſi pbat̃ factũ: q2 factũ eſt principale. ⁊ ideo eſt pbandũ arg. huius gl. qd dic per Cy. C. de accuſa. ea. qdẽ. ⁊ qd no. Inn. de offi. deleg. ſtatuimus. Ultimo adde q2 iſta. l. loquit̃ de teſtimonio auditus ⁊ viſus, qñ ſufficiat teſtimoniũ auditus ab his q viderũt vel audit⁹ audit⁹. qd no. p Arch. xxij. q. v. hoc videt̃. Item quia hec lex loquit̃ de probatione temporis non limitati: vel limitati adde quod no. ĩ. de teſti. ob carmen. §. ſi.

a ¶ Probatur. vide ſe li. l. c. p tuas. d pba.

IMperatores. a Filiatio probat̃[a] non ſolum teſtibus: ſed etia3 alijs indicijs, ⁊ probationibus. ⁊ licet mater calore iracundie aſſerat filium eſſe ſpurium hoc probationem veritati contrariam non inducit. h. d. ⁊ no. legẽ. Quid ſi mater hoc moriens diceret tãquam cõſcientia ducta. dic vt not. Iaco. ⁊ Cy. ſ. de his qui ſunt ſui iuris. filium diffinimus. in lectura. adde qd no. Inno. extra qui filij ſint legi. tranſmiſſe.

¶ De Fide inſtrumentorum. Rubrica.

b ¶ Inſtrumẽtorũ. vide fel. ĩ ru. eo. ti. de fid iſtr. ĩ v̾. in. ij. cõcluſio. cum ſeq.

IAſtrumentorum. Not. ex hac. l. q̃ ex colluſione vocabuli colligit̃ ppria ſignificatio vocabuli. ¶ Sed circa iſtã. l. q̃ro nũqd data dilatiõe ad pducẽdũ iſtrumẽta, poterũt pduci teſtes. Sed ꝯtrũ not. Specu. in titu. de dilatio §. fin. verſi. quid ſi actus.

¶ Ex lec. anti. ¶ Non ſolũ charte, ſed etiam teſtes cõtinentur appella. inſtrumentorũ[b], ſc3 in larga ſignificatione. h. d. textus cũ glo. vñ inſtrumẽtũ eſt genus ⁊ ſpecies, ſumptu3 pro gñe predicatur de omni ſpecie probationis, q2 d2 ab inſtruẽdo: ſed ſumptũ pro ſpecie predicatur ſolũ de ſcriptura legitima ⁊ pbatoria. In tex. ibi, teſtimonio. i. ſcripture. ⁊ ibi perſone. i. teſtes.

QUicunq3. In gl. ibi publicatum ⁊c. idem no. in authen. ſi quis ĩ aliquo. C. de edẽdo. ¶ Sed quero de duobus. primo, an ſufficiat conſenſus ambarum partium ſine iudice: dic q̃ non. per Inno. extra d fide inſtru. c. ſi inſtr̃a. ⁊ in Spe. de inſtru. edi. §. oſtenſo. verſi. hoc etiam not. ¶ Sed quero, an cũ inſtrumentum exemplatur iuris authoritate debet pars citari: dic q̃ ſic, vt dicit Iac. de are. in aut. ſi quis aliquo. C. de edendo. ⁊ ibi per Cyn. ⁊ per Spe. in ti. de inſtru. edi. §. oſtenſo. ¶ Ulti. not. ſeq. partem gloſ. ¶ Ex lec. ant. ¶ Probatio dz fieri ex originali, non ex ſumpto etiam ſi fiſcus producat ſumptum, ſiue exemplum. h. d. ¶ In tex. ibi, fiſco multo magis ſi a priuato. ⁊ ibi, calumnioſam iuris preſumptionem. Frãc. ac. ⁊ ibi ſcripturam. i. exemplum, Franc. acc. ⁊ ibi, vim legitime probationis. ¶ In gl. tria ibi: ⁊ exẽplar h3 etiam alia nomina: vt no. C. eo. ꝯctus. ⁊ ibi, priuata: q2 tunc ſumitur ex inualido: ſed hec non eſt bona ratio: q2 qñq3 priuata ſcriptura eſt valida tam in via obligationis q̃ in via pbandi, vt. C. q po. in pig. ha. ſcripturas. ⁊ dixi. ſ. de pig. cũ taberna. §. j. ⁊ ibi ſm Ioan. hec eſt veritas. ⁊ ibi publicatũ quod intellige tacito eo qui ledi poterat, al̾s nõ p̃iudicat ei decretũ. vt no. Cy. C. de edẽ. aut. ſi quis in aliquo. ⁊ hoc verũ, qñ exẽplum ſumitur ex originali: ſed ſi ſumitur ex alio exẽplo, non facit fidem: l3 iudex decretũ interpoſuerit, vt no. Cy. C. de diuer. re. ſancim⁹. qd eſt notandũ. non tñ ex hoc clarum, cũ exẽplũ primũ legitime exẽplũ habeat vim originalis. et adde qd not. in Spe. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. pe. ⁊ ibi interceſſit. cõfiteor q̃ ex tali ſcriptura pbat̃ exẽplũ ex ſcripto ſumptum, ſed nõ probat̃ illum ꝯctũ inter me ⁊ aduerſarum meum interceſſiſſe: al̾s ſequeretur q̃ plane probaret in negocio principali: qd eſt falſum ſ3 Rich. vel forte nil probat: q2 nõ eſt rite facta exemplatio, ar. ad hoc qd not. Cy. C. depo. deſideriũ. ⁊ quod ſtatim dicam ⁊ ibi bona fides: q2 qui ſcriptura qualiquali ducit̃. cenſetur eſſe bone fidei, arg. de interrog. act. de etate. §. ex cauſa. ⁊ ſic inſtrumentum minus ſolẽne offert cauſam vſucapiendi: quod eſt not. Alij dicunt q̃ licet excuſet̃ a dolo, tñ iſte error iuris non prodeſt in lucro vſucapionis, vt. ĩ. de vſucapio. nunq̃ ⁊ hoc t3 Richar. ⁊ ibi inducitur non credo verũ: nã qũo facit preſumptio inſtrumentũ qd alibi factum eſt, q̃ vbi negocium: qd probari dz: nec obſtat q̃ probatũ facit preſumptionem q2 illud tacitum eſt in eo loco. vbi factũ eſt negociũ de quo agit̃. credo ergo q̃ nil operet̃ tale inſtrumentũ, non legitime ſumptũ: ſm Rich. ⁊ Cy. in addi. vel dic q̃ non operetur preſumptio iuris, ſed preſumptio hominis, a qua põt cauſari bona fides, vt dictum eſt. qd eſt not. ¶ Ul. diſtingue quando queritur, vtrum inſtrumentum publicatũ de authoritate iudicis pbet nec ne: ſic diſtingue, nã aut in publicatione talis inſtrumẽti cum authoritate iudicis fuerunt ambe partes volentes, vel citata aduerſa pars, ⁊ tunc probet contra omnes: ⁊ ita debet intelligi hec gl. que dicit inſtrumẽtũ publicatũ cũ authoritate iudicis procedere. Aut aduerſa pars non fuit citata, nec volens: ⁊ tunc vtrum probet ꝯ illum, qui fecit interponere authoritatem: ⁊ probat de edẽ. ſi quis quemad. teſt ape. l. ij. §. pe. C. de fide inſtru. aut. ad hec. aut ꝯ alios, ⁊ nõ probatur aliquo mõ vt in d. aut. ſi quis in aliquo. ⁊ eſt rõ: timor, ne falſitas cõmittatur ſm Cy. in additio. ⁊ facit extra de confirmatione vtili. vel inutili. cũ dilecta. ⁊. C. de fide inſtru. ſicut iniquũ. ¶ Quero, an dicatur originale nõ ſolũ imbreuiatura prima, ſed illud qd idẽ notarius ſumit ex ea: ⁊ dico q̃ ſic: qd apparet, quia in ſumẽdo nõ requiritur iudicis authoritas, nec citatio ptis. de hoc no. Bar. in. l. ſempronius. de leg. ij. ¶ Secundo quero ſi notarius non compleuit regiſtrũ, ⁊ eo mortuo completur de mandato iudicis, qd debet fieri cũ clauſulis conſuetis ſm naturã contractus, vtrum iſtud dicatur exemplum vel originale: ⁊ videtur q̃ originale: quia ipm habet primã cõfectionẽ: cõtrariũ credo, cũ requiratur ptis citatio. ⁊ iudicis decretũ, niſi hoc haberet alius notarius ex cõmiſſione gñali ſibi facta p ſuperiorẽ, de hoc not. extra de fide inſtrumentorũ. cũ p. tabellio. per Io. an. nõ dico q̃ tunc ſit originalis: q2 nõ eſt protocollũ: ſed ⁊ non requirat̃ alia authoritas iudicis. ar. de condi. inſti. l. que ſub condi. §. ſi. ⁊ per conſequens exercitus non per viam iuriſdictionis. habui hoc de facto: eſt productum inſtrumentum originale ⁊ regiſtrarum apud acta, vtrũ illa ſcriptura actorum habeatur loco originalis, vt poſſit ex ea fieri ſumptum ſicut ex originali nec ne: prima facie videtur q̃ ſit ſumptũ quia eſt diuerſa manus, ⁊ diuerſitas loci ⁊ temporis: q2 ex regiſtratu ſumitur fides ſicut ex originali, argu. C. de fide inſtrumentorum. aut. ad hec.

REpetita. Quero de intellectu iſtius. l. rñdeo iſta. l. dz intelligi de p̃uata ſcriptura nã ſi notarius apponeret aliã diẽ ĩ inſtrõ, q̃ deberet: ſine dubio falſu3 committeret. ⁊ ĩtellige hoc, ſi fuerit appoſita dies antiquior ⁊ nõ v̾a. S3 ſi ẽ appoſita dies vera: vt puta cõfiteor ego

debitor

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

debitor hodie, ꝙ iam ſunt ſex menſes ꝙ obligauit talē rem, tā nec ſcriptura nō eſſet falſa, cū talis cōfeſſio nō preiudicaret alij creditori, cui prius obligauit, vt. ſ. de pig. l. ſi ſtipulatus. quod not. ¶ Ex lec. ant. ¶ Si duo cōmittūt falſum circa idē, vnus alium non accuſat. ⁊ ēt ī p̄uata ſcriptura pōt falſum cōmitti. h. d. ꝯcor. C. de fal. ſi creditor colludēs. ⁊ C. vi bo. ra. l. ſi. ¶ In text. ibi. non videri cōmuni ad hoc, vt vnus poſſit aliū accuſare. Tho. forma.

Pare hypothece.

Inſtrumētum fit ad probationem, non ad ſubſtantiam contractus. h. d.

Si de tabulis.

No. iſtā pulchrā ⁊ nota. l. cū queritur apud quē debeāt eſſe inſtrumenta teſtamenti, de quo dic vt habes hic. ¶ Ex lec. ant. ¶ No p̄ſumi ꝑ ſenibus facit qd no. ſ. ſi cer. peta. cum quid. ⁊ quod hic dicit ſeniorē preferri, dicit Innoc. ꝙ ad ſeniorem pertinet cōuocatio capituli, vbi non eſt alius deputatus
1 vt ipſe no. in. c. j.ª de ma. ⁊ obed. ⁊ vide Arch. l. diſt. domino ſancto. ⁊ facit qd not. ⁊ qd cuiuſcꝫ vniuer. nomine. nulli. Eſt etiam iſta. l. arg. ꝙ in pari numero melius cenſeatur teſtimonium virorum ꝙ̄ mulierum ⁊ credibilius.

¶ De Teſtibus. Rubrica.

1 ☞ Teſtes ſunt neceſſarij in cauſis ciuilibus ⁊ criminalibus.
2 Iudex numerum teſtium taxare poteſt.
3 Edictum teſtium eſt prohibitorium.

Teſtimoniorum.

No. ex hac. l. ꝙ edictū de teſtibꝰ eſt ꝓhibitorium. quilibet enim admittitur in teſtem, qui non ꝓhibetur. Ultimo circa iſtud ptin. vide gl. ſuper verbo, litibus, in fine. Sed certe cauſa dicetur ante litem cōte. ⁊ poſt: ſed lis dicitur poſt litem conte. tm̄ vt in. c. ex parte. extra de ver. ſig.
1 ¶ Ex lec. ant. ¶ † Teſtes ſunt neceſſarij in cauſis criminalibꝰ ⁊ ciuilibus, ⁊ quilibet eſt habilis ad teſtimonium, niſi ꝑ aliquā legem repellatur: ⁊ teſtiū multitudinem iudex dꝫ refrenare. h. d.
2 ¶ † No. ꝙ iudex pōt taxare numerū teſtium: ⁊ ad hoc allegatur ꝙ qualiter intelligat̃ dic vt in. c. ſepe. ver. teſtium. ⁊ ver. non ſic. de
3 ver. ſig. in cle. ¶ In tex. ibi, quibus. † Not. ꝙ edictum teſtium eſt prohibitorium, ſcꝫ certarū ꝑſonarū: ⁊ ad hoc allegatur. ⁊ ibi ſufficientem veriſimiliter. nā ⁊ ante depoſitum pōt fieri iſta refrenatio. Et adde qd not. Inno. extra. c. cū cauſam. ad fi. ⁊ facit extra de proba. licet cauſam.

In teſtibus autem.

In text. ibi vacillat. no. vacil
b lantem non admittiᵇ ad teſtimonium.

Quanquam.

No. ex hoc. §. ꝙ iudex pōt refrenare teſtiū multitudinem effrenatā: ſed que dicatur teſtium multitudo effrenata, vide per Inno. in c. cum cauſa. extra de teſtib. ⁊ etiam per gl. quam vide ⁊ not.
1 ☞ Teſtis propter inimicitias redditur ſuſpectus.
2 Amicus repellitur a teſtimonio.

Teſtium fides.

No. ex hoc text. ꝙ magis creditur ei qui eſt in digni
c
1 tate, ꝙ̄ ei qui non eſt in dignitate ᶜ. ¶ † Secundo not. ꝙ propter inimicitias quis teſtis redditur ſuſpectus: quod intellige vt in gl. que incipit, vbi diſtinguit. Et aduerte ad glo. que incipit, ꝙ ſuſpectus. inquātum dicit quod iudex de omnibus cōditionibus teſtis dꝫ inueſtigare ex ſuo officio ab hominibus bone opinionis: quā gl. tene, ⁊ idē no. in autē. de teſtib. §. ſi vero. Et circa predicta vide qd no. p. Inn. in. c. quoniam cōtra. ⁊ in Spe. in tit. de teſte. §. notandū. v̄ſi. cōſiderare. ⁊ aduerte quod dicit de inimico, ꝙ debet intelligi de inimico capitali, ſeu de eo q habet cauſam omnium bonorum. et vide circa hoc quod no. in aut. de teſti. §. ſi vero. ⁊ in aut. ſi dicatur. C. eod. ⁊ vide qui dicantur inimici quoad iſtum tractatum in. c. cum oportet. extra de accu.
2 ¶ † Tertio no. ꝙ amicus repellit̃ a teſtimonio. Sꝫ aduerte ꝙ ſi quidam eſt amicus leuis amicitie a teſtimonio non repellitur, ⁊
d ita loquatur. l. ſciendumᵈ. ſ. de vſur. aut eſt amicus non leui amicitia, ſed magna: tūc repellitur iuxta diſtinctionem que ponitur in. l. late. §. amicos. j. de ver. ſig. ⁊ ita iuxta p̄dicta dꝫ intelligi quod no. in aut. de mona. §. cogitandum.

Tu magis.

No. ex hoc. §. ꝙ iudicis arbitrio cōmittit quāta fides ſit adhibenda teſtibus: ⁊ vtrū ſit adhibēda vel nō: ⁊ hec gl. concludit ꝙ teſtis dꝫ eſſe notus iudici: an aūt debeat eſſe notꝰ parti, cōtra quā producit̃: gl. dt ꝙ ſic in actione pſonali, nō aūt in actione reali. Sed ꝑ huius gl. declaratione dic ꝙ ſi quidē teſtis producitur ad teſtificandū ſuper aliquo qd nō reſpicit factum partis: ⁊ tunc non eſt neceſſe ꝙ cognoſcat partem, puta ſi fuit adhibitus ad teſtificādum an tale opus fuerit factū vel non, ⁊ hoc vult dicere iſta gl. ꝙ i reali non eſt neceſſe ꝙ teſtis ſit notus parti. Si vero hꝫ teſtificari ſuper eo qd reſpicit ptē, tūc eſt neceſſe ꝙ cognoſcat partem, puta ſi fuit adhibitꝰ ad teſtificādū, an tale opꝰ fuerit factū vl̄ nō aliter de eius facto teſtificari nō poſſet. ⁊ hoc vult dicere gl. j. Sꝫ aduerte ꝙ licet partē nō cognoſcat: ſed tñ dicat ꝙ ſi eā videret ꝙ cognoſceret, ſufficeret: vt no. ſupra ſi nō ex nox. cā aga. l. j. ⁊ no. extra de teſti. c. cum cām. ¶ Scđo no. ꝙ iudex pōt interrogare teſtē de tēpore, vt not. i. l. teſtiū. C. eo. ⁊. j. eo. l. ob carmē. §. ſi. An aūt teſtis poſſit deponere teſtimoniū ī ſcriptis: dic ꝙ nō: quia iudex debet audire viuā vocē: ⁊ ſic qua cōſtātia ⁊ qua trepidatione loquat̃. l. de minore. §. tormēta de q̄ſti. Si tñ teſtis iuratꝰ deponeret dictū ſuū inſcriptis nō ꝯdicēte iudice neque parte, ⁊ in p̄ſentia iudicis ſcripturā teſtimonij porrigat, vel dicat ſe teſtificari, vt in illa cōtinet̃, videt̃ teſtimoniū valere, vt voluit Bar. ī. eos. ff. de fal. ⁊ facit quod ipſe not. in. l. theopōpꝰ. de dote p̄leg. Secꝰ ſi ī abſentia ꝑ lr̃as deponeret dictū. iij. q. viij. i. c. ſi teſtes. In. i. c. de teſti. extra eo. no. i. l. teſtiū. C. eo. ⁊. j. eo. l. ob carmē. §. ſi.

Einſdē quoque.

Not. ex hoc. §. ꝙ fama ꝑ ſe nō ꝓbat ſed ꝓbationēᵉ co
e adiuuat. Sed dicit gl. ꝙ fama facit ſemiplenā ꝓbationē. qd intellige in ciuili. ⁊ idē intelligit Spec. in tit. de no. crimi. §. fama, ſecꝰ i criminali vt ibi no. ꝑ eū. ⁊ eſt gl. ordina. l. c. veniēs extra de teſti. lꝫ Dy. cōſulēdo tenuerit ꝯtrariū, quod etiā ī criminali faciat ſemiplenā ꝓbationē in cōſilio quod incipit, In q̄ſtione q̄ vertit̃ ⁊ vide quod ipſe Dy. no. i. l. ij. §. etas. de excu. tu. ⁊ aduerte qꝛ gl. dicit hic ꝙ fama ꝓbat̃ ꝑ duos teſtes qui ꝓbēt maiorē partem populi hoc ſentire. Sed aduerte ꝙ teſtis dꝫ reddere cāmꝫ qꝛ dꝫ dicere ꝙ audiuit dici a maiori pte populi: nā teſtis debet teſtificari ꝑ vnū de quinque ſenſibꝰ vt. l. qui teſtamēto. j. de teſtamētis. in ſi. Sed an famā ſufficiat ꝓbari eſſe in vnaquacꝫ pte ciuitatis, an in loco delicti: tex. q eſt in. l. de minore. §. tormēta. j. de queſtio. videt̃ dicere eſſe neceſſariū famā probari eſſe in vnaquacꝫ parte ciuitatis: ſed de iure canonico requirit̃ ꝙ fama ꝓbet̃ eſſe in loco delicti, vel vbi aliqd dicit̃ eſſe factū. ita no. i. c. inq̄ſitiōis. extra de accuſa.

Ideocꝫ diuus adrianus.

Iſte text. dum dicit ſe nō teſtimonijs ⁊c. inducit̃ ꝑ Iac. de are. ꝙ maleficiū nō pōt
f ꝓbari ꝑ iſtrumētaᶠ de q̄. q. ꝑ gl. i. l. ꝯ negātē. ad. l. aquil. ⁊ i. l. iij. §. ſenatꝰ. j. de accu. d q ꝑ Io an. i. c. ſi. ex. d iureiu. ⁊ i. c. ij. ex. d v. ſig.
1 ☞ Perſone que repelluntur a teſtimonio.

Sabino quocꝫ.

Not. tex. ꝙ pars ꝓducēs teſtes dꝫ īpendia dare, de quo
1 habes i. l. ſi q̄n. C. e. ¶ † No. ex hoc. §. in verſ. lege iulia. q̄ ꝑſone ꝓhibeāt̃ dicere teſtimoniū, ⁊ inter alias perſonas q̄ hic enumerāt eſt īpubes ⁊ īfans. ⁊ ideo gl. q̄rit an factꝰ pubes poſſit ferre
g teſtimoniū de his q̄ vidit in pupillari etateᵍ: ⁊ vr̃ hic gl. velle ꝙ ſic ſup verbo, īpuberes. ⁊ cū hac gl. cōcor. qd no. i. l. notionē. §. inſtrumētorū. j. de v̄b. ſig. ⁊. j. de teſta. l. ad teſtiū. īſtit. de teſta. §. teſtes. Sꝫ Dy. in hac. q. dicit ꝙ q̄dā factus pubes teſtificat̃ de eo qd vidit i pupillari etate, i q̄ tñ erat alicuius diſcretiōis, tūc eiꝰ dictū vꝫ. Si vero teſtificat̃ d tali tpe pupillaris etatis, in q̄ nō habeat diſcretionē, tūc eiꝰ dictū nō vꝫ. ita no. ipſe i. l. accipiunt̃. j ad ſille. ⁊ ē gl. ordiñ xxxvij. diſt. i. c. relatū. ⁊ vide qd not. ſpe. i ti. d teſte. §. j. v̄ſi. itē accipit. Scđo dicit ꝙ īfamis repellit̃ a teſtimonio: qd itellige de infami īfamia iuris. Nā īfamis īfamia facti admittit̃ ad teſtimoniū: d q̄ videbis i. l. caſſiꝰ. ſ. d ſena. C. d lū. tri. ⁊
h fide cath. l. j.ʰ in ſi. l. j. i gl. ſupra de his q no. infa. Sꝫ aduerte qꝛ gl. q̄ incipit, ſine delictu. q̄ dicit ꝙ infamis, q admittit̃ ad teſtimoniū, dꝫ admitti cū tormētis. ꝓ qua gl. facit tex. i. l. ob carmē. §. ſi rei. j. eo. ⁊ vid qd no. i aut. d teſti. §. ſi v̄o ignoti. Itē aduerte ad gl. q̄ dicit ꝙ īfamis ꝯ infamē īdiſticte admittit̃, an ſit veruꝫ: dic vt no. Ia. de are. in. l. cū mulier. j ſol. mat. predicta ſunt vera de iure ciuili. ſed de iure canonico infamia facti nō repellit quē a teſtimonio in cā ciuili, ſed in cauſa criminali ſic. vt extra d teſt. c. teſtimoniū eius, ⁊ extra de excep. c. j. In gl. ibi, qd de homicida circa iſtā gl. vide extra eo. c. antepe. aduerte quia quādo ꝯtra teſtem excipitur ꝙ eſt criminoſus, debent apponi circunſtantie criminis, ſicut in libello accuſatorio.

Quod ad teſtes.

Not. text. ibi, que conſuetudo ⁊c. not. ex hoc tex. ꝙ in his que ſpectant ad litis ordinationem debet inſpici conſuetudo loci, vbi lis agitatur, vt. l. ij. circa ſi. C. d iuramen. cal. facit. l. ij. C. quemadmodum teſta. aperi. In his vero que pertinent ad litis deciſionē dic vt habuiſtis in. l. ſi fundus. ſupra de euict. ⁊. l. j. ſ. de vſuris. Et circa predicta vide quod not. Inno. i. c. j. extra de conſe. xij. diſ. c. illud.

a ¶ In. c. j. vbi oīo vide fel. ⁊ adde frā. are. i. l. cū quid. in. j. co. ſ. ſi cer. pe.
b ¶ Nō admitti. ſꝫ nūqd ſcribi debeat vacillatio teſtiū vid fe. i. c. qm̄. in antepe col. v̄. ⁊ q̄ro. de ꝓba. ⁊ q̄n teſtis dicat̃ vacillare. vide. d. Ale. de Imol. ī ꝯſi. lxij per totum. in. j. parte.

c ¶ In digni tate. vid oīo fel. ī. c. cū p. mācōnella. d acc. in ſi. vbi ponit q̄lr̄ hoc itelligat̃. ⁊ ad d frā. are. ī. l. heredes ī. iij. col. j. de teſta. ⁊ ī. l. j §. creditū. ſupra ſi cer. peta.
d ¶ Sciēdū. ⁊ hic adde qd dixi in appoſti.
e ¶ Probationē. vid. d. Alex. de imo. ī cōſi. xix. ī. ij. col. in. i. pte. ⁊ ī ꝯſ. xx. iiij. ī j. col. ⁊ ī vij. ⁊. viij ī. ij. pte. ⁊ ī cōſ. iiij. ī. ix. col. ī. e. pte. ⁊ ī cōſi. ccv in v. col. ea ꝑ R. vbi ponit qd ī fa etis ātiq̄s ⁊ qd operetur ꝓbatio fame ⁊ ī ꝯſ. lxvj. ī iij. co. ī. iij. pte. vbi ponit an fama faciat ſemiplenā ꝓbationē ad de ꝙ factū cū vno teſte faciat plenā ꝓba.
f ¶ Inſtrumēta. vide d. alexā. de imo. i. l. ꝑtor. de edē. ⁊ Ol. ī ꝯſi. cxviij. ⁊ fel. in. c. cū in eccl'ijs. d ma. ⁊ obe. ⁊ remiſſiue ad. d. oa. cū in eccl. in. c. i. de excep.
g ¶ Etate. vi de frā. are. ī. l. ad teſti. j. d teſta. ⁊ qd ibidem ad eū dixi in apoſtil.
h ¶ L. j. vbi vid eundē bal. ī nouiſ ipſis, vnic. xxj. ⁊ qd ibidē dixi ī appoſtil.